משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר טהרות

ברטנורא על משנה פרה

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה פרה

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-פרה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 6
משנה ג 6
משנה ד 6
פרק ב 6
משנה א 6
משנה ב 7
משנה ג 7
משנה ד 8
משנה ה 8
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 10
משנה ג 10
משנה ד 11
משנה ה 11
משנה ו 11
משנה ז 12
משנה ח 12
משנה ט 12
משנה י 13
משנה יא 13
פרק ד 14
משנה א 14
משנה ב 14
משנה ג 15
משנה ד 15
פרק ה 16
משנה א 16
משנה ב 17
משנה ג 17
משנה ד 17
משנה ה 18
משנה ו 19
משנה ז 19
משנה ח 19
משנה ט 20
פרק ו 20
משנה א 20
משנה ב 21
משנה ג 21
משנה ד 21
משנה ה 22
פרק ז 22
משנה א 22
משנה ב 23
משנה ג 23
משנה ד 23
משנה ה 24
משנה ו 24
משנה ז 24
משנה ח 24
משנה ט 25
משנה י 25
משנה יא 25
משנה יב 26
פרק ח 26
משנה א 26
משנה ב 26
משנה ג 26
משנה ד 27

משנה ה 27
משנה ו 27
משנה ז 27
משנה ח 27
משנה ט 28
משנה י 28
משנה יא 28
פרק ט 29
משנה א 29
משנה ב 29
משנה ג 29
משנה ד 30
משנה ה 30
משנה ו 30
משנה ז 31
משנה ח 31
משנה ט 31
פרק י 31
משנה א 31
משנה ב 32
משנה ג 32
משנה ד 33
משנה ה 33
משנה ו 33
פרק יא 34
משנה א 34
משנה ב 35
משנה ג 35
משנה ד 36
משנה ה 36
משנה ו 36
משנה ז 37
משנה ח 37
משנה ט 37
פרק יב 38
משנה א 38
משנה ב 38
משנה ג 38
משנה ד 39
משנה ה 39
משנה ו 40
משנה ח 40
משנה ט 41
משנה י 41
משנה יא 41

פרק א

משנה א

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עֶגְלָה בַּת שְׁנָתָהּ. עֶגְלָה עֲרוּפָה צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא בַּת שְׁנָתָהּ וְלֹא יוֹתֵר: **וּפָרָה**. אֲדֻמָּה:

בַּת שְׁתֵּי שָׁנִים. דִּלְשׁוֹן פָּרָה מַשְׁמַע דְּקַשִּׁישָׁא טְפֵי מֵעֶגְלָה:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עֶגְלָה עֲרוּפָה כְּשֵׁרָה אֲפִלּוּ בַּת שְׁתַּיִם. וְכָל שֶׁכֵּן בַּת שְׁנָתָהּ, אֶלָּא דַּאֲפִלּוּ בַּת שְׁתַּיִם עֶגְלָה הִיא. וְאַף עַל גַּב דְּקַיְּמָא לָן כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר עֶגֶל, בֶּן שָׁנָה הוּא, סְבְרֵי רַבָּנָן שְׁאנֵי עֶגְלָה עֲרוּפָה דִּכְתִיב בָּהּ (דברים כא) עֶגְלַת בָּקָר, וְלֹא כְתִיב עֶגְלָה סְתָם:

שֶׁמָּא תַּשְׁחִיר שֶׁלֹּא תִּפָּסֵל. שֶׁאִם יִוָּלְדוּ בָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת שְׁחוֹרוֹת פְּסוּלָה, דִּכְתִיב (במדבר יט) אֲדֻמָּה תְּמִימָה, שֶׁתְּהֵא תְּמִימָה בְּאַדְמִימוּת. וַהֲלָכָה, דְּפָרָה אֲדֻמָּה בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹ בַת אַרְבַּע וּזְקֵנָה כְּשֵׁרָה, אֶלָּא שֶׁאֵין מַמְתִּינִין לָהּ, שֶׁמָּא תַּשְׁחִיר וְתִפָּסֵל:

לֹא שָׁמַעְתִּי אֶלָּא שְׁלָשִׁית. כָּךְ שָׁמַעְתִּי שֶׁאֵין כְּשֵׁרָה לְפָרָה אֲדֻמָּה אֶלָּא שְׁלָשִׁית:

כָּךְ שָׁמַעְתִּי סְתָם. וְאֵין לִי לְפָרֵשׁ:

שְׁלִישִׁית. מַשְׁמַע שְׁלִישִׁית לַאֲחֵרוֹת בְּמִנְיָן, שֶׁנּוֹלְדוּ שְׁתֵּי פָּרוֹת אֲחֵרוֹת לְפָנֶיהָ וְזֹאת שְׁלִישִׁית לָהֶן:

שְׁלָשִׁית. מַשְׁמַע שֶׁהִיא בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים:

רְבִיעִי לַאֲחֵרִים. כְּשֶׁיֵּשׁ אַרְבָּעָה כְּרָמִים שַׁיָּךְ לוֹמַר עַל הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא רְבִיעִי לָאֲחֵרִים, אֲבָל רְבָעִי מַשְׁמַע כֶּרֶם בֶּן אַרְבַּע שָׁנִים:

הָאוֹכֵל בְּבֵית הַמְנַגֵּעַ פָּרָס. הַשּׁוֹהֶה בְּבֵית הַמְנַגֵּעַ כְּדֵי אֲכִילַת פָּרָס, מְטַמֵּא בְּגָדִים שֶׁעָלָיו. פָּרָס הוּא חֲצִי כִּכָּר מִשָּׁלֹשׁ כִּכָּרוֹת לַקַּב:

אָמְרוּ לוֹ אֱמֹר מִשְׁמֶנָּה עָשְׂרָה לִסְאָה. כְּלוֹמַר, הָיָה לְךָ לוֹמַר מִשְׁמֶנָּה עָשְׂרָה לַסְּאָה, שֶׁהַסְּאָה שִׁשָּׁה קַבִּין, וְשָׁלֹשׁ כִּכָּרוֹת לַקַּב הֵן שְׁמֹנֶה עָשְׂרֵה לַסְּאָה:

כָּךְ שָׁמַעְתִּי. מֵרַבּוֹתַי, וְאֵין בְּיָדִי לְפָרֵשׁ לָמָּה לֹא אָמְרוּ הֵם מִשְׁמֶנָּה עָשְׂרֵה לַסְּאָה:

אֲנִי אֲפָרֵשׁ. מַאי נַפְקָא מִנַּהּ בֵּין זֶה לָזֶה:

מִשָּׁלֹשׁ לְקַב אֵין בּוֹ חֲלָה. דְּחֲמֵשׁ רְבִיעִיּוֹת קֶמַח וְעוֹד, חַיָּבִין בְּחַלָּה, וְהַלֹּשׁ קַב בִּלְבַד אֵין מַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ חַלָּה. הִלְכָךְ כְּשֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִשָּׁלֹשׁ כִּכָּרוֹת לַקַּב, מַשְׁמַע שֶׁלֹּא הֻפְרַשׁ מֵהֶן חַלָּה, וּכְשֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִשְׁמֶנָּה עָשְׂרֵה לַסְּאָה, נִמְצָא שֶׁכָּל כִּכָּר הוּא פָּחוֹת מַה שֶּׁמְעֻטָּתוּ חַלָּתוֹ, שֶׁהַלֹּשׁ סְאָה צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ חַלָּה:

משנה ב

וּפַר שֵׁנִי בָּן בָּקָר תַּקַּח לְחַטָּאת. בְּטָהֳרַת הַלְוִיִּם כְּתִיב [שָׁם ח] בְּפָרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ. וְהַאי שֵׁנִי יְתֵרָה הוּא, דְּכֵיוָן דִּכְתִיב בָּתְרֵיהּ וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת הָאֶחָד עֹלָה, מִמֵּילָא יָדַעְנָא דִּתְרֵי נִינְהוּ, אֶלָּא כְּתוּב שֵׁנִי לְלַמֵּד שֶׁהוּא בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים, דְּכִי הֵיכִי דְּלָבַת שְׁלֹשׁ קְרֵי שְׁלֻשִׁית, הָכִי נַמִּי לְבֶן שְׁתַּיִם קָרֵי שֵׁנִי:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים כוּ'. וְהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ג

מִיּוֹם לְיוֹם. נוֹלַד בְּאֶחָד בֶּאֱלוּל, לֹא שָׁלְמָה לוֹ שָׁנָה עַד אֶחָד בֶּאֱלוּל שֶׁל שָׁנָה שְׁנִיָּה, דְּבָתַר שְׁנָתוֹ אָזְלִינַן, וְלֹא בָתַר שָׁנִים שֶׁל מִנְיַן הָעוֹלָם. וְאִם נִתְעַבְּרָה שָׁנָה, נִתְעַבְּרָה לוֹ. וְכֵן בְּאֵילִים בְּנֵי שְׁתַּיִם:

אֵינוֹ כָּשֵׁר לֹא לְאַיִל. דְּאֵינוֹ נֶחְשָׁב אַיִל עַד שֶׁיִּכָּנֵס שְׁלֹשִׁים יוֹם מִשָּׁנָה שְׁנִיָּה לוֹ:

פַּלְגָּס. לְשׁוֹן פֶּלֶג, כְּלוֹמַר מְמֻצָּע בֵּין זֶה לָזֶה, יָצָא מִכְּלַל כֻּבָּשׂ וְלִכְלַל אַיִל לֹא בָא:

נוֹקֵד. לְשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בַּנּוֹקְדִים (עמוס א) שֶׁפֵּרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַצֹּאן:

פַּרְכְּדִינְמָא. לְמַטְבֵּעַ שֶׁנִּפְסַל קוֹרִין כֵּן בְּלָשׁוֹן יְוָנִי. אַף זֶה נִפְסַל מִתּוֹרַת אַיִל וּמִתּוֹרַת כֻּבָּשׂ:

מֵבִיא עָלָיו נִסְכֵּי אַיִל. שְׁלִישִׁית הַהִין. וְנִפְקָא לָן מִדִּכְתִיב אוֹ לָאַיִל, לְרַבּוֹת אֶת הַפַּלְגָּס לְנִסְכֵּי אַיִל:

משנה ד

חַטֹּאת הַצִּבּוּר. כְּגוֹן שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת וְעוֹלוֹתֵיהֶן, כֻּלְּהוּ בְּנֵי שָׁנָה נִינְהוּ:

חַטַּאת הַיָּחִיד. כִּשְׂבָּה אוֹ שְׂעִירָה:

וְאִם הִקְרִיבוּם בְּיוֹם שְׁמִינִי כְּשֵׁרִים. דִּכְתִיב (ויקרא כב) וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה, וְנֶאֱמַר בִּבְכוֹר (שמות כב) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּתְּנוּ לִי, מַה בְּכוֹר עָשָׂה יוֹם שְׁמִינִי כִּשְׁמִינִי וָהָלְאָה, אַף בִּשְׂאָר קָרְבָּנוֹת עָשָׂה יוֹם שְׁמִינִי כִּשְׁמִינִי וָהָלְאָה. מִיהוּ בְּמִידֵי דְּחוֹבָה מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר לְהָבִיא מִיּוֹם שְׁלֹשִׁים וָאֵילָךְ:

וְהַפֶּסַח. אַף עַל גַּב דְּחוֹבָה הוּא, לֹא חָשׁוּ חֲכָמִים, מִשּׁוּם דְּנִסְבֵּי לְפִי נְפָשׁוֹת, שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי נוֹתָר כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל [אֶלָּא] לַחֲבוּרָה אֶחָת:

פרק ב

משנה א

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר פָּרָה מְעֻבֶּרֶת כְּשֵׁרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבָּנָן דְּהָכָא קַיְמֵי בְּשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר לְקַמָּן בְּפִרְקִין דְּעָלָה עָלֶיהָ זָכָר אֵינָהּ פְּסוּלָה אֶלָּא אִם כֵּן עָלָה עָלֶיהָ מִדַּעַת בַּעַל

הַפָּרָה, וּפְלִיגֵי הָכָא בִּמְעֻבֶּרֶת שֶׁעָלָה עָלֶיהָ זָכָר מֵעַצְמוֹ בְּלֹא דַּעַת הַבְּעָלִים. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּמַכְשִׁיר סָבַר עֻבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וְהָוֵי כְּגוּפָהּ דְּפָרָה, וְרַבָּנָן דְּפָסְלֵי סָבְרֵי עֻבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וְנִפְסֶלֶת מֵחֲמַת מִלְאָכָה, שֶׁנּוֹשֵׂאת אֶת עֻבָּרָהּ. וַהֲלָכָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה מִשֶּׁעָלָה עָלֶיהָ זָכָר אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּעָלִים וַאֲפִלּוּ אֵינָהּ מְעֻבֶּרֶת, וּדְלֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה:

אֵינָהּ נִלְקַחַת מִן הַנָּכְרִים. שֶׁחֲשׁוּדִים עַל הָרְבִיעָה, וְשֶׁמָּא נִרְבְּעָת בְּיָדָם:

וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין. מִפְּנֵי שֶׁהַבְּהֵמָה נַעֲשֵׂית עֲקָרָה כְּשֶׁרוֹבְעָהּ, שֶׁהַנָּכְרִי חָס עַל בְּהֶמְתּוֹ שֶׁלֹּא תֵעָקֵר:

וְלֹא זוֹ בִלְבַד. לֹא בְּפָרַת חַטָּאת בִּלְבַד פְּלִיגֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבָּנָן, אֶלָּא בְּכָל קָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר וְהַיְחִיד פּוֹסֵל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אִם נִלְקְחוּ מִן הַנָּכְרִים, דְּחָיֵישׁ לִרְבִיעָה. וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

בָּאִין מֵהָאָרֶץ וּמִחוּצָה לָאָרֶץ. כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בָּאִין בֵּין מִן הָאָרֶץ בֵּין מִחוּצָה לָאָרֶץ בֵּין מִן הֶחָדָשׁ בֵּין מִן הַיָּשָׁן:

חוּץ מִן הָעֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם. דְּאָמַר קְרָא (ויקרא כג) כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר, וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם כְּתִיב (שם) מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם. וְאֵין בָּאִין אֶלָּא מִן הֶחָדָשׁ, דִּכְתִיב בְּהוּ מִנְחָה חֲדָשָׁה:

משנה ב

יָגֹד. יַחְתֹּךְ. כְּמוֹ גֹּדּוּ אֵילָנָא (דניאל ד):

וְהַנִּגָּעֶת. קְטַנָּה בְּיוֹתֵר. שֶׁזֶּה מוּם בָּאָדָם וְאֵינוֹ מוּם בַּבְּהֵמָה:

יַבֶּלֶת. וורוא"ה בְּלַע"ז:

רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ג

יוֹצֵא דֹּפֶן פְּסוּלָה. כִּשְׁאָר קָדָשִׁים. דִּכְתִיב [וַיִּקְרָא כב] כִּי יִוָּלֵד, פֶּרֶט לְיוֹצֵא דֹּפֶן. וְאַף עַל גַּב דְּפָרָה לָאו קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ הִיא אֶלָּא קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת, מִכָּל מָקוֹם יוֹצֵא דֹּפֶן פְּסוּלָה, דְּחַטָּאת קְרִיֵּהּ רַחֲמָנָא:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר. בְּאֶתְנָן וּמְחִיר דַּוְקָא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

כָּל הַמּוּמִין הַפּוֹסְלִים בַּמַּקְדָּשִׁים. בִּבְכוֹרוֹת פֶּרֶק עַל אֵלּוּ מוּמִין, מְפֹרָשִׁים הַמּוּמִין הַפְּסוּלִין בַּמַּקְדָּשִׁים:

פּוֹסְלִים בַּפָּרָה. דִּכְתִיב (במדבר יט) אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם:

עָבַר בָּהּ אֶת הַנָּהָר אָחַז בִּזְנָבָהּ. נִסְתַּיַּע בָּהּ כְּשֶׁעָבַר אֶת הַנָּהָר:

קִפֵּל עָלֶיהָ אֶת הַמּוֹסָרָה. הַחֶבֶל שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתָהּ בּוֹ קִפְּלוֹ וּנְתָנוֹ עַל גּוּפָהּ:

נָתַן טַלִּיתוֹ עָלֶיהָ פְּסוּלָה. נֶאֱמַר בְּפָרָה (שם) אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל, וְנֶאֱמַר בְּעֶגְלָה עֲרוּפָה (דברים כא) אֲשֶׁר לֹא עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מָשְׁכָה בְּעֹל, מָה עֹל הָאָמוּר בְּעֶגְלָה עָשָׂה שְׁאָר עֲבוֹדָה פְּסוּלָה כְּעֹל, אַף עֹל הָאָמוּר בְּפָרָה עָשָׂה שְׁאָר עֲבוֹדָה פְּסוּלָה כְּעֹל:

בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תַּחֲלִיק. שֶׁלֹּא יַחֲלִיקוּ רַגְלֶיהָ וְתִפֹּל:

לְצֹרֶךְ אַחֵר פְּסוּלָה. וַאֲפִלּוּ לְצָרְכוֹ וּלְצָרְכָהּ פְּסוּלָה:

משנה ד

עָלָה עָלֶיהָ זָכָר פְּסוּלָה. אַף עַל גַּב דְּלֹא נִיחָא לֵיהּ, מִשּׁוּם דְּדָמְיָא יְקָרִים וּמַפְסִיד טוּבָא, וּבַעֲבוֹדָה דְּלָא נִיחָא לֵיהּ לֹא מִפַּסְלָה, דִּכְתִיב בְּעֶגְלָה עֲרוּפָה [שָׁם] אֲשֶׁר לֹא עֻבַּד בָּהּ, כְּתִיב עָבַד וְקָרִינַן עֻבַּד, מָה עָבַד דְּנִיחָא לֵיהּ, אַף עֻבַּד דְּנִיחָא לֵיהּ, וְיָלְפִינַן פָּרַת חַטָּאת מִנַּהּ. מִכָּל מָקוֹם הוֹאִיל וּבִשְׁאָר פָּרוֹת הָוָה נִיחָא לֵיהּ, חָשְׁבִינַן לְגַבֵּי פָּרַת חַטָּאת נַמִּי נִיחָא לֵיהּ. וְעוֹד אִם בָּאתָ לְהַכְשִׁיר אִם כֵּן הָוָה נִיחָא לֵיהּ, וּמִשּׁוּם הָכִי פְּסוּלָה:

הֶעָלָהוּ פְּסוּלָה. לָאו דַּוְקָא הֶעָלָהוּ, אֶלָּא אִם עָלָה עָלֶיהָ לְדַעַת הַבְּעָלִים, אֲפִלּוּ עָלָה מֵעַצְמוֹ פְּסוּלָה. וְאִם שֶׁלֹּא לְדַעַת הַבְּעָלִים, כְּשֵׁרָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ה

הָיוּ בָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת שְׁחוֹרוֹת פְּסוּלָה. דִּכְתִיב אֲדֻמָּה תְּמִימָה, אִי בְּמוּמִין הֲרֵי כְּבָר אָמוּר אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם. אֶלָּא שֶׁתְּהֵא תְּמִימָה בְּאַדְמִימוּת:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּתוֹךְ כּוֹס אֶחָד. גְּרִסִינַן, וְלֹא גָּרְסִינַן אֲפִלּוּ. בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה שׁוֹנֶה תַּנָּא קַמָּא גַּמָּא, הָיָה שׁוֹנֶה רַבִּי יְהוּדָה כּוֹס. גַּמָּא וְכוֹס אֶחָד הוּא, אֶלָּא שֶׁחַיָּב אָדָם לוֹמַר בִּלְשׁוֹן רַבּוֹ, שֶׁרַבּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הָיָה קוֹרֵא לְגַמָּא כּוֹס. הָכִי מוּכָח בַּתּוֹסֶפְתָּא:

מוֹכִיחוֹת. מְכַוְּנוֹת וּסְמוּכוֹת זוֹ בְצַד זוֹ:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֲפִלּוּ חֲמִשִּׁים. כְּלוֹמַר אֲפִלּוּ טוּבָא וְהֵן מְפֻזָּרוֹת, יִתְלַשׁ. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

אַחַר הַנִּרְאֶה. הַיְנוּ אַחַר רֹאשָׁן שֶׁל שְׂעָרוֹת:

אַחַר הָעִקָּר. וְאִם עִקָּרָן מַאְדִּים וְרֹאשָׁן מַשְׁחִיר וְיֵשׁ בָּעִקָּר שֶׁמַּאְדִּים כְּדֵי שֶׁיִּנָּטֵל בְּפִי הַזּוֹג, יִגְזֹז רֹאשָׁן הַמַּשְׁחִיר וְהִיא כְּשֵׁרָה. אֲבָל אִם אֵין בָּעִקָּר הַמַּאְדִּים שֶׁעוֹר שֶׁיּוּכְלוּ לְהִנָּטֵל בְּפִי הַזּוֹג, פְּסוּלָה אֲפִלּוּ לְדִבְרֵי חֲכָמִים. שֶׁשְּׁעוֹר שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּכָל מָקוֹם, הוּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִטָּלוֹת בְּפִי הַזּוֹג. וְכֵן הֲלָכָה:

פרק ג

משנה א

שִׁבְעַת יָמִים כוּ' מַפְרִישִׁין כֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה. דִּכְתִיב בְּפָרָשַׁת מִלֻּאִים (ויקרא ח) כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה ה' לַעֲשׂת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, לַעֲשׂת, זֶה מַעֲשֶׂה פָּרָה. לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם, זֶה מַעֲשֶׂה יוֹם הַכִּפּוּרִים. שֶׁהַכֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה וְכֹהֵן גָּדוֹל הָעוֹבֵד בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים טָעוּן פְּרִישָׁה שִׁבְעָה כְּמוֹ שֶׁהָיוּ טְעוּנִים אַהֲרֹן וּבָנָיו בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלֻּאִים, דִּכְתִיב (שם) וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים. וְהָיוּ מַפְרִישִׁין אוֹתוֹ מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁמָּא יָבֹא עַל אִשְׁתּוֹ וְתִמָּצֵא נִדָּה, וְהַבּוֹעֵל נִדָּה טָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא יוּכַל לִשְׂרֹף הַפָּרָה:

הַבִּירָה. אִית דְּאָמְרֵי מָקוֹם הָיָה בְּהַר הַבַּיִת וּבִירָה שְׁמוֹ. וְאִית דְּאָמְרֵי כָּל הַמִּקְדָּשׁ קָרוּי בִּירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶל הַבִּירָה וְגוֹ' [דִּבְרֵי הַיָּמִים א יט]:

צְפוּנָה מִזְרָחָה. טַעֲמָא דְּמַפְרִישִׁים הַכֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה לַלִּשְׁכָּה שֶׁהִיא צְפוֹנִית מִזְרָחִית, כֵּיוָן דְּחַטָּאת הִיא וְחַטָּאת טְעוּנָה צָפוֹן, תַּקִּינוּ לֵיהּ רַבָּנָן בְּצָפוֹנָה מִזְרָחָה כִּי הֵיכִי דְּלֶהֱוֵי לַהּ הֶכְרַא:

וּבֵית אֶבֶן הָיְתָה נִקְרֵאת. לְפִי שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ הָיוּ בִכְלֵי גְלָלִים כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי אֲדָמָה שֶׁאֵינָן מְקַבְּלִין טֻמְאָה, וּבָהֶם בִּלְבַד הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַפְּרִישָׁה, מִשּׁוּם דְּטָבוּל יוֹם כְּשֵׁר בְּפָרָה, וְהָיוּ מְטַמְּאִין הַכֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה וּמַטְבִּילִין אוֹתוֹ מִיָּד, לְהוֹצִיא מִלִּבָּן שֶׁל צְדוֹקִים שֶׁאוֹמְרִים בְּמַעֲרְבֵי שֶׁמֶשׁ הָיְתָה נַעֲשֵׂית, תַּקִּינוּ לַהּ רַבָּנָן מַעֲלוֹת יְתֵרוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יְזַלְזְלוּ בָּהּ:

כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים. שֶׁל יְמֵי הַפְּרִישָׁה:

מִכָּל חַטָּאוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם. מִכָּל הַפָּרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ מִימוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְעַד אוֹתוֹ זְמַן, שֶׁמִּכָּל פָּרָה וּפָרָה הָיוּ נוֹתְנִין קְצָת לְמִשְׁמֶרֶת, וְיוֹם רִאשׁוֹן מַזִּין עָלָיו מֵאֵפֶר פָּרָה אַחַת וְיוֹם שֵׁנִי מֵאַחֶרֶת וְיוֹם שְׁלִישִׁי מֵאַחֶרֶת:

בַּשְּׁלִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי. לִפְרִישָׁתוֹ. וּבֵין תַּנָּא קַמָּא וּבֵין רַבִּי יוֹסֵי תַּרְוַיְהוּ סְבִירָא לְהוּ טְבִילָה בִּזְמַנָּהּ מִצְוָה, וְקָא מִפַּלְגִי בְּהַזָּאָה אִי מַקְשִׁינַן לַהּ לִטְבִילָה אִי לֹא. תַּנָּא קַמָּא מַקִּישׁ הַזָּאָה לִטְבִילָה, וְהַזָּאָה בִּזְמַנָּהּ מִצְוָה, וְכָל יוֹמָא מִשְּׁלִשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים אִיכָּא לְסַפּוֹקֵי שֶׁמָּא הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי לְטֻמְאָתוֹ, וְהַשְּׁלִשָׁה אַחֲרוֹנִים כָּל יוֹמָא מְסַפְּקִינַן שֶׁמָּא שְׁבִיעִי. וּרְבִיעִי לֹא בָעֵי הַזָּאָה, דְּלָאו בַּשְּׁלִישִׁי אִיכָּא לְסַפּוֹקֵי וְלֹא בַּשְּׁבִיעִי אִיכָּא לְסַפּוֹקֵי, שֶׁאֵין הַזָּאָה בַּשְּׁבִיעִי עוֹלָה מִשּׁוּם הַזָּאַת שְׁבִיעִי עַד שֶׁיַּזֶּה בַּשְּׁלִישִׁי שֶׁלְּפָנָיו. וְכָל שִׁבְעָה לָאו דַּוְקָא, דְּעַל כָּרְחֲךָ הָא קָיְמָא לָן הַזָּאָה שְׁבוּת וְאֵין דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. וְרַבִּי יוֹסֵי לֹא מַקִּישׁ הַזָּאָה לִטְבִילָה, וְהַזָּאָה בִּזְמַנָּהּ לָאו מִצְוָה, הִלְכָּךְ לֹא בָעֵי הַזָּאָה אֶלָּא שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי בִּלְבַד. וְרַבִּי חֲנִינָא סְגַן

הַכֹּהֲנִים נַמִּי כְּרַבִּי יוֹסֵי סְבִירָא לֵיהּ דְּהַזָּאָה בְּזִמַּנָּהּ אֵינָהּ מְצָוָה, וְהַכֹּהֵן הַשּׂוֹרֵף אֶת הַפָּרָה מַעֲלָה בְּעָלְמָא הוּא, כִּי הֵיכִי דְּלָא לִזְלְזְלוּ בָּהּ מִפְּנֵי שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית בְּטָבוּל יוֹם:

משנה ב

בְּנוּיוֹת עַל גַּבֵּי הַסֶּלַע. צוּר הַחַלָּמִישׁ שֶׁנִּכְרַ שֶׁהָיָה שָׁם מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְאַף עַל פִּי כֵן הֶחְמִירוּ לַעֲשׂוֹת תַּחְתָּיו חֹלֶל, מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם, שֶׁמָּא יֵשׁ תַּחְתָּיו קֶבֶר וְאֵין לוֹ לַמֵּת אֹהֶל חֹלֶל טָפַח, וְטֻמְאָה שֶׁהִיא רְצוּצָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה, לְפִיכָךְ הָיוּ בוֹנִים אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי כִּפִּין, שֶׁאֲפִלּוּ יֵשׁ קֶבֶר תַּחְתֵּיהֶן הֶחְלֵל מַפְסִיקוֹ. וְכָל לְשׁוֹן טֻמְאַת הַתְּהוֹם שֶׁבַּגְּמָרָא, לְשׁוֹן סָפֵק וּמְכֻסֶּה הוּא, כַּתְּהוֹם הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ גָלוּי:

וּמְבִיאִים נָשִׁים מְעֻבָּרוֹת וְיוֹלְדוֹת שָׁם. כָּל אֵלּוּ מַעֲלוֹת יְתֵרוֹת עָשׂוּ בָּהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא לְזַלְזוֹלֵי בָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים אוֹתָהּ בְּטָבוּל יוֹם:

וּמְגַדְּלוֹת שָׁם אֶת בְּנֵיהֶן. עַד שֶׁיִּהְיוּ בֶן שְׁמֹנֶה [שָׁנִים], וְלֹא יוֹתֵר, שֶׁלֹּא יִרְאוּ קֶרִי:

וּמְבִיאִים שְׁוָרִים. שֶׁכְּרֵסָן רְחָבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רַגְלָיו שֶׁל תִּינוֹק הַיּוֹשֵׁב עֲלֵיהֶן מַאֲהִילוֹת עַל הָאָרֶץ מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם:

וְעַל גַּבֵּיהֶן דְּלָתוֹת. וְעוֹד זֹאת מַעֲלָה יְתֵרָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רַגְלָיו שֶׁל תִּינוֹק מַאֲהִילוֹת עַל הָאָרֶץ:

וְכוֹסוֹת שֶׁל אֶבֶן בְּיָדָם. שֶׁכָּל מַעֲשֵׂה הַפָּרָה בִּכְלֵי גְלָלִים וּכְלֵי אֲבָנִים וּכְלֵי אֲדָמָה שֶׁאֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה:

יָרְדוּ. תִּינוֹקוֹת הַלָּלוּ לְתוֹךְ נָהָר שִׁלּוֹחַ:

וּמִלְאוּם. מִמֶּנּוּ מַיִם לְקַדֵּשׁ מֵי חַטָּאת שֶׁמַּזִּין עַל הַשּׂוֹרֵף אֶת הַפָּרָה כָּל שִׁבְעָה. וּבְתוֹךְ הַנָּהָר לֵיכָּא לְסַפּוֹקֵי לְקֶבֶר הַתְּהוֹם, דְּלֹא עָבִידֵי דְּקִבְרֵי בַּנְּהָרוֹת:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. מֵעַל גַּבֵּי הַשְּׁוָרִים הָיוּ מְשַׁלְשְׁלִים חֶבֶל וּמְמַלְּאִים מַיִם, וְלֹא הָיוּ יוֹרְדִים לְתוֹךְ הַשִּׁלּוֹחַ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ג

בָּאוּ לְהַר הַבַּיִת. הַתִּינוֹקוֹת שֶׁעַל גַּבֵּי הַשְּׁוָרִים עִם הַכּוֹסוֹת מְלֵאִים מַיִם:

בְּפֶתַח הָעֲזָרָה. שֶׁל נָשִׁים, הַסְּמוּכָה לַחֵיל:

הָיָה מְתֻקָּן קָלָל שֶׁל חַטָּאת. כְּלִי שֶׁמֻּנַּח בּוֹ אֵפֶר חַטָּאת מִכָּל פָּרָה שֶׁהָיוּ שׁוֹרְפִים, כְּדִכְתִיב (במדבר יט) וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת:

קָלָל. כַּד קְטָן. תַּרְגּוּם וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ (בראשית כד) וְקוּלְתָּהּ עַל כַּתְפָּהּ:

וְזוֹרְקוֹ לְתוֹךְ הַקָּלָל. וּמִתּוֹךְ כָּךְ כְּשֶׁהָיָה הַזָּכָר נִרְתָּע לַאֲחוֹרָיו וְהָיָה הַמַּקֵּל יוֹצֵא מִן הַקָּלָל קוֹלֵט מִן הָאֵפֶר עִמּוֹ וְנִשְׁפָּךְ עַל גַּבֵּי הַשְּׁוָרִים וְהַתִּינוֹק נוֹטְלוֹ וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהוֹצִיא יָדוֹ לַחוּץ.

וּבַתּוֹסֶפְתָּא מַשְׁמַע שֶׁלֹּא הֻצְרְכוּ לַעֲשׂוֹת כֵּן אֶלָּא כְּשֶׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה שֶׁהָיוּ כֻּלָּם טְמֵאִין וְאֵין יְכוֹלִים לִגַּע, שֶׁאִם הָיוּ נוֹגְעִים בְּאֵפֶר הַפָּרָה הָיוּ מְטַמְּאִין אוֹתוֹ. וּמַה שֶּׁהָיוּ זוֹרְקִים הַמַּקֵּל לְתוֹךְ הַקֻּלְקָל וְלֹא בְּדֶרֶךְ הַנָּחָה, שֶׁלֹּא יִטַּמֵּא הָאֵפֶר בְּהֶסֵּט מִשּׁוּם סָפֵק זִיבָה:

אַל תִּתְּנוּ מָקוֹם לַצְּדוֹקִים לְרָדוֹת. לִמְשֹׁל בָּנוּ בְּדִבְרֵי שְׂחוֹק וְהִתּוּל, דְּסָבַר רַבִּי יוֹסֵי כְּשֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה הָיוּ בָהֶם טְהוֹרִים שֶׁטָּהֲרוּם בְּאֵפֶר הַפָּרָה שֶׁהוֹרִידוּ עִמָּהֶם לְבָבֶל וְהֶעֱלוּ מִמֶּנּוּ עִמָּם, וְלֹא נִטְמְאוּ מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים דְּלֹא גָּזְרוּ טֻמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים אֶלָּא לְאַחַר שֶׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה. לְפִיכָךְ הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁאִישׁ טָהוֹר יִהְיֶה נוֹטֵל אֶת אֵפֶר הַפָּרָה, וְלֹא הֻצְרְכוּ לְזָכָר שֶׁל רְחֵלִים. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ד

לֹא הָיוּ עוֹשִׂים חַטָּאת עַל גַּבֵּי חַטָּאת. אִם טָהֲרוּ עַצְמָן לְפָרַת חַטָּאת אַחַת וְאֵרְעָה פְּסוּל, לֹא יַעֲשׂוּ אַחֶרֶת עַל גַּבֵּי זוֹ. אֶלָּא צְרִיכָה שִׁמּוּר כְּבַתְּחִלָּה:

וְלֹא תִינוֹק עַל גַּבֵּי תִינוֹק. שֶׁאִם הָיוּ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת, אֶחָד נִשְׁמָר לְפָרַת חַטָּאת וְאֶחָד נִשְׁמָר סְתָם אַגַּב זֶה הַתִּינוֹק אֲבָל לֹא לְצֹרֶךְ פָּרַת חַטָּאת, לֹא מִתְכַּשֵּׁר הָאי אַגַּב הָאי:

צְרִיכִים הָיוּ תִינוֹקוֹת לְהַזּוֹת. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּשְׁמְרוּ כָּל הַשְּׁמִירוֹת הַלָּלוּ, חֲיִשִׁינַן דִּלְמָא אַיְתֵי עוֹרֵב כַּזַּיִת מִן הַמֵּת וּשְׁדָא עֲלַיְהוּ. וְכָל הָנֵי מַעֲלוֹת יְתֵרוֹת נִינְהוּ:

לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְהַזּוֹת. דִּלְטֻמְאַת מֵת לֹא חֲיִשִׁינַן. אֲבָל טְבִילָה הָיוּ צְרִיכִים לְכֵלֵי עֶלְמָא, שֶׁמָּא נִטְמְאוּ בְּשֶׁרֶץ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ה

לֹא מָצְאוּ מִשֶּׁבַע. מִשּׁוּם דַּאֲמַרַן דְּמִכָּל חַטָּאוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם מַזִּין עָלָיו, מִשּׁוּם הָכִי קָאָמַר דְּאִם לֹא מָצְאוּ מִשֶּׁבַע, מַזִּין אֲפִלּוּ מֵאֶחָת:

וְחָמֵשׁ מֵעֶזְרָא וָאֵילָךְ. רַבִּי מֵאִיר לֹא מָנֵי הָאַרְבַּע שֶׁעָשׂוּ שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק וְיוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל אֶלָּא לִשְׁתַּיִם, מִשּׁוּם דִּסְבִירָא לֵיהּ שֶׁעַל יְדֵי פְּסוּל שֶׁאֵרַע בָּרִאשׁוֹנָה נַעֲשֵׂית הַשְּׁנִיָּה:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שֶׁבַע מֵעֶזְרָא וָאֵילָךְ. דִּסְבִירָא לְהוּ שֶׁכֵּלָן כְּשֵׁרוֹת הָיוּ:

משנה ו

וְכִפֶּה כְנֶגֶד הָאֹטֶם. רַגְלֵי הַכִּפָּה שֶׁהַכִּפָּה נִשְׁעֶנֶת עֲלֵיהֶם נִקְרָאִין אֹטֶם. וְאֵין רַגְלֵי הַכִּפָּה הָעֶלְיוֹנָה כְּנֶגֶד רַגְלֵי הַתַּחְתּוֹנָה, אֶלָּא כְּנֶגֶד הַכִּפָּה עַצְמָהּ, דִּכְנֶגֶד אֹטֶם הָעֶלְיוֹנָה עוֹמֵד חָלָל הַתַּחְתּוֹנָה:

מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם. שֶׁלֹּא תִּהְיֶה שָׁם טֻמְאָה רְצוּצָה שֶׁהִיא בּוֹקַעַת וְעוֹלָה:

וּפָרָה וְכָל מְסַעֲדֶיהָ. סוֹמְכֶיהָ וְעוֹזְרֶיהָ. לְשׁוֹן ה' יִסְעָדֻנוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוִי (תהלים מא). וְאַף עַל גַּב דְּפָרָה אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מֵחַיִּים, מַעֲלָה יְתֵרָה עָשׂוּ בָהּ:

משנה ז

וְלֹא אֲדָמָה. לֹא הָיוּ מוֹצִיאִין פָּרָה אֲדָמָה אַחֶרֶת עִמָּהּ בַּכֶּבֶשׁ:

שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שְׁתַּיִם שָׁחַטוּ. וְרַחֲמָנָא אָמַר וְשָׁחַט אֹתָהּ, וְלֹא אוֹתָהּ וְאֶת חֲבֶרְתָּהּ:

וּבֵית הַטְּבִילָה הָיָה שָׁם. וְאוֹתוֹ בֵּית הַטְּבִילָה נִמְּי חָלוּל הָיָה עַל גַּבֵּי כִּפִּין מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם. וְאַף מָקוֹם מַעֲרָכְתָּהּ וְגִתָּהּ הַשָּׁנוּיִין לְקַמָּן, כֻּלָּן עַל גַּבֵּי כִּפִּין הָיוּ:

וּמְטַמְּאִים הָיוּ אֶת הַכֹּהֵן. בְּמַה שֶּׁהָיוּ סוֹמְכִים יְדֵיהֶם עָלָיו כְּדִתְנַן לְקַמָּן, בְּכָךְ הָיָה מִטַּמֵּא, דְּבִגְדֵי אוֹכְלֵי קֹדֶשׁ מִדְרָס לְפָרַת חַטָּאת. וְהָרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, שֶׁהָיוּ מְטַמְּאִין אוֹתוֹ בְּשֶׁרֶץ אוֹ בְּשִׁאָר טֻמְאוֹת שֶׁמְּטַמְּאִים טֻמְאַת עֶרֶב:

בְּמְעֹרְבֵי שֶׁמֶשׁ הָיְתָה נַעֲשֵׂית. שֶׁהָיוּ דוֹרְשִׁים וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר, אֵין טָהוֹר אֶלָּא שֶׁהֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ויקרא כב) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר. וַחֲכָמִים קִבְּלוּ דְּטָהוֹר הָאָמוּר בְּפָרָשַׁת חַטָּאת, טָהוֹר לְמַעֲשֵׂר קָאָמַר, דְּהַיְנוּ טְבוּל יוֹם:

משנה ח

אִישֵׁי כֹהֵן גָּדוֹל. לְפִי שֶׁפְּעָמִים נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל. אֲבָל בְּכָל כֹּהֵן הִיא כְּשֵׁרָה, בֵּין בְּכֹהֵן גָּדוֹל, בֵּין בִּסְגָן בֵּין בְּהֶדְיוֹט:

וְנִסְתַּפֵּג. וְנִתְקַנַּח:

עֲצִים. לַעֲשׂוֹת מֵהֶן מַעֲרָכָה לַשְּׂרֵפָה, מְסֻדָּרִים שָׁם:

וַאֲרָנִים. לְשׂוֹן נָטַע אֹרֶן וְגֶשֶׁם יְגַדֵּל הָאָמוּר בְּיֹשַׁעְיָה, וּמִין אֶרֶז הוּא, וְכֵן בְּרוֹשִׁים. וְכָל הָנָךְ עֵצִים דְּקָחֲשִׁיב, עֲדִיפֵי מִשְׁאָר עֵצִים לְצֹרֶךְ שְׂרֵפָתָהּ:

כְּמִין מִגְדָּל. רְחָבָה מִלְּמַטָּה וְצָרָה מִלְּמַעְלָה:

פּוֹתְחִין בָּהּ חַלּוֹנוֹת. לְהַכְנִיס בָּהֶן הָאֵשׁ לְהַבְעִיר הָעֵצִים:

וַחֲזִיתָהּ מַעֲרָבָה. פְּנֵי הַמַּעֲרָכָה וּמַרְאִיתָהּ, וְהוּא הַמָּקוֹם שֶׁמַּאֲחִיזִין בּוֹ אֶת הָאוּר, הָיָה פּוֹנֶה לְצַד מַעֲרָב דְּהַיְנוּ כְּלַפֵּי הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהַמִּקְדָּשׁ הָיָה לְמַעֲרָבוֹ שֶׁל הַר הַזֵּיתִים:

משנה ט

בְּחֶבֶל שֶׁל מֶגֶג. חֶבֶל עָשׂוּי מִמִּין שֶׁל גֶּמִי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ כָּל מַעֲשֶׂיהָ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה:

וּפָנֶיהָ לַמַּעֲרָב. לְצַד הַמִּקְדָּשׁ:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בִּימִינוֹ הָיָה מְקַבֵּל. כְּשֶׁאָר קַבָּלַת הַדָּם שֶׁל קָדָשִׁים שֶׁאִם קִבֵּל בִּשְׂמֹאל פָּסוּל. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁאֵין דָּמָהּ נִזְרָק עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אֵינָהּ כִּשְׁאָר קָדָשִׁים לְעִנְיָן זֶה:

וּמַזֶּה בִּימִינוֹ. דִּכְתִיב [בְּמִדְבַּר יט] וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ. הָרְגִילָה שֶׁבְּאֶצְבָּעוֹת, כְּלוֹמַר אֶצְבַּע הַיָּד הַיְמָנִית שֶׁאָדָם מְמַשְׁמֵשׁ בָּהּ תָּמִיד:

כְּנֶגֶד בֵּית קׇדֶשׁ הַקׇדָשִׁים. כְּדִכְתִיב (במדבר יט) וְהִזָּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:
עַל כָּל הַזָּיָה טְבִילָה. עַל כָּל הַזָּיָה שֶׁהָיָה מַזֶּה הָיָה טוֹבֵל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם, דִּשְׁיָרֵי הַדָּם שֶׁבָּאֶצְבַּע פְּסוּלִין לְהַזָּיָה:
גָּמַר מִלְּהַזּוֹת קִנַּח יָדוֹ בְּגוּפָהּ שֶׁל פָּרָה. כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁרֵף הַדָּם עִמָּהּ, כְּדִכְתִיב [שָׁם] וְשָׂרַף אֶת הַפָּרָה אֶת עֹרָהּ וְאֶת בְּשָׂרָהּ וְאֶת דָּמָהּ. וּבֵין הַזָּאָה לְהַזָּאָה מְקַנֵּחַ אֶצְבָּעוֹ בִּשְׂפַת הַמִּזְרָק וְלֹא בְּגוּפָהּ שֶׁל פָּרָה, מִשּׁוּם נִימִין הַנִּדְבָּקִין בְּאֶצְבָּעוֹ דִּגְנַאי לַעֲשׂוֹת בָּהֶן הַזָּיָה:
אֲלִיתוֹת. עֲצִים קְטַנִּים שֶׁמַּלְהִיבִין בָּהֶם עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. אֲלִיתוֹת, לְשׁוֹן אַלְיָה. כְּמוֹ זַנְבוֹת הָאוּדִים [יְשַׁעְיָה ז]:
בַּחֲרִיוֹת. זְמוֹרוֹת שֶׁל דֶּקֶל. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה י

נִבְקְעָה. הַפָּרָה מֵחֲמַת הָאוּר. אֲבָל אִם לֹא נִבְקְעָה לֹא, דִּכְתִיב [בְּמִדְבַּר יט] אֶל תּוֹךְ שְׂרֵפַת, לֹא קֹדֶם שֶׁיֵּצֵת הָאוּר בְּרֻבָּהּ, וְלֹא אַחַר שֶׁתֵּעָשֶׂה אֵפֶר. וְהוּא הַדִּין אִם קָרְעָהּ בְּסַכִּין אַחַר שֶׁיֵּצֵת הָאוּר בְּרֻבָּהּ:
וְעָמַד. הַכֹּהֵן:
חוּץ מִגַּתָּהּ. גַּמָּא שֶׁהָיְתָה בַּקַּרְקַע כְּמִין גַּת עֲשׂוּיָה לִשְׂרֵפַת הַפָּרָה, וּכְשֶׁהָיָה מַשְׁלִיךְ עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תּוֹלַעַת צָרִיךְ שֶׁיַּעֲמֹד חוּץ לְאוֹתָהּ גַּמָּא:
עֵץ אֶרֶז. אֲגַדָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב כְּרוּכִים עִם שְׁנִי תּוֹלַעַת:
עֵץ אֶרֶז זֶה. לְפִי שֶׁיֵּשׁ מִינִים הַרְבֵּה שֶׁדּוֹמִין לְאֶרֶז וְאֵינָן כְּשֵׁרִין, לְכָךְ צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ שֶׁזֶּהוּ שֶׁצִּוְּתָה עָלָיו תּוֹרָה. וְכֵן בְּאֵזוֹב. וְכֵן בִּשְׁנִי תּוֹלַעַת. וְאֵזוֹב הוּא שֶׁקּוֹרִין לוֹ בָּעֲרָבִי צעת"ר. וּשְׁנִי תּוֹלַעַת הוּא צֶמֶר צָבוּעַ בְּצֶבַע הַנִּקְרָא בָּעֲרָבִי כרמ"ז וּבְלַעַ"ז קרמז"י:

משנה יא

כְּרָכָן. לְעֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב בִּשְׁיָרֵי לְשׁוֹן שֶׁל צֶמֶר שֶׁהוּא צָבוּעַ בִּשְׁנִי תּוֹלַעַת שֶׁהָיְתָה אֲרֻכָּה, וּבְמֶה שֶׁהָיָה עוֹדֵף מִמֶּנָּה עַל עֵץ הָאֶרֶז וְאֵזוֹב הָיָה כּוֹרֵךְ שִׁלְשְׁתָּן יַחַד, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לָהֶן כֹּבֶד וְיִפְּלוּ לְתוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה וְלֹא תִקְלֹט הַשַּׁלְהֶבֶת אֶת הַלָּשׁוֹן. וְאִם לֹא כָּרָכָן וְהִשְׁלִיךְ כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כְּשֵׁרָה:
בִּכְבָרוֹת שֶׁל אֲבָן. אֲבָנִים הַמְנֻקָּבִים נְקָבִים דַּקִּים כִּכְבָרָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל:
שָׁחוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵפֶר. פֶּחָם שֶׁאִם יִכְתְּשׁוּ אוֹתוֹ יֵעָשֶׂה אֵפֶר:
כּוֹתְשִׁין אוֹתוֹ. וְאִם לֹא יַחֲזֹר כְּמוֹ אֵפֶר, מַנִּיחִין אוֹתוֹ:
בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ. בֵּין שֶׁיַּחֲזֹר אֵפֶר בֵּין שֶׁלֹּא יַחֲזֹר אֵפֶר:

חוֹלְקִין אוֹתוֹ לִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים. לְאַחַר שֶׁכְּבָרוּ אֶת כָּל הָאֵפֶר, בֵּין אֵפֶר הַפָּרָה בֵּין אֵפֶר עֵצִים שֶׁנִּשְׂרְפוּ עִמָּהּ, חוֹלְקִין אֶת הָאֵפֶר לִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים:

אֶחָד נָתָן בַּחֵיל. לְמִשְׁמֶרֶת, כְּדִכְתִיב וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת:

וְאֶחָד נִתָּן בְּהַר הַמִּשְׁחָה. וּבָהּ הָיוּ הַכֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין:

וְאֶחָד הָיָה מִתְחַלֵּק לְכָל הַמִּשְׁמָרוֹת. וּמִמֶּנּוּ הָיוּ מַזִּין כָּל יִשְׂרָאֵל:

פרק ד

משנה א

פָּרַת חַטָּאת. שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ פְּסוּלָה. דְּאָמַר קְרָא חַטָּאת הִיא, וּמִדְּקָרֵיהּ רַחֲמָנָא חַטָּאת לְמַדְנוּ שֶׁהִיא טְעוּנָה שְׁחִיטָה לִשְׁמָהּ כְּחַטָּאת:

וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר. הוֹאִיל וְהִיא נִשְׁחֶטֶת בַּחוּץ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

וְשֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם פְּסוּלָה. דְּחַטָּאת קְרֵיהּ רַחֲמָנָא. וּלְהָכִי נָקֵט רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם וְלֹא תָּנָא קִדֵּשׁ, דְּלֹא שְׁנָא קִדֵּשׁ בִּפְנִים אוֹ בַחוּץ, בֵּין בִּכְלֵי שָׁרֵת בֵּין בִּכְלֵי חֹל יוֹצֵא:

וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר. דִּבְבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ' אוֹ בִּגְשָׁתָם אֶל הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כְּתִיב. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

שֶׁלֹּא בִכֹּהֵן גָּדוֹל פְּסוּלָה. דִּכְתִיב וּנְתָתָם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר, אוֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר, וְאֵין שְׁאָר הַפָּרוֹת נַעֲשׂוֹת אֶלָּא בְּכֹהֵן גָּדוֹל:

וְרַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר. דְּדָרֵישׁ, אוֹתָהּ בַּסָּגָן, וּשְׁאָר כָּל הַפָּרוֹת בֵּין בְּכֹהֵן גָּדוֹל בֵּין בְּכֹהֵן הֶדְיוֹט. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

וּבְבִגְדֵי לָבָן הִיא נַעֲשֵׂית. דִּכְתִיב גַּבֵּי פָּרָה וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּתִיב (ויקרא טז) וְהָיְתָה זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם, מָה עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בִּבְגְדֵי לָבָן, אַף מַעֲשֵׂה פָּרָה בִּבְגְדֵי לָבָן:

משנה ב

חוּץ מִגִּתָּהּ. מָקוֹם הָיוּ עוֹשִׂים לִשְׁרָפָתָהּ כְּמִין גַּת כְּנֶגֶד פִּתְחוֹ שֶׁל הֵיכָל, וְאִם שְׁחָטָהּ שֶׁלֹּא כְנֶגֶד פִּתְחוֹ שֶׁל הֵיכָל, פְּסוּלָה:

אוֹ בִּשְׁתֵּי גִתּוֹת. כְּגוֹן שֶׁחִלְקָהּ לִשְׁתַּיִם וְשָׁרַף חֶצְיָהּ בְּגַת זוֹ וְחֶצְיָהּ בְּגַת זוֹ:

אוֹ שֶׁשָּׂרַף שְׁתַּיִם בְּגַת אַחַת. אַף עַל פִּי שֶׁהוֹצִיא כָּל אַחַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ מִפֶּסְלָא מֵחֲמַת מְלֹאכָה, שֶׁזּוֹ פּוֹסֶלֶת אֶת זוֹ. אֲבָל בְּזוֹ אַחַר זוֹ, כְּשֵׁרָה:

וְלֹא כְוַן כְּנֶגֶד הַפֶּתַח פְּסוּלָה. דְּאֶל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד כְּתִיב:

מִשִּׁשִּׁית שְׁבִיעִית. דְּשֶׁבַע פְּעָמִים כְּתִיב, כְּסִדְרָן, וְהוּא מָנָה שְׁבִיעִית קֹדֶם שִׁשִּׁית, וְחָזַר וְהִזָּה שְׁבִיעִית, פְּסוּלָה, דְּבָעִינַן שֶׁיִּקְרָא לַשִּׁשִּׁית שִׁשִּׁית וְלַשְּׁבִיעִית שְׁבִיעִית. אֲבָל מִשְּׁבִיעִית שְׁמִינִית, כְּשֵׁרָה, דְּאֵין שְׁמִינִית בְּהַזָּאוֹת שֶׁל פָּרָה וְזֶה טָעָה בְּדִבּוּר דְּעָלְמָא:

וְחָזַר וְהִזָּה שְׁמִינִית. לָאו דַּוְקָא, דִּבְכָל עִנְיָן כְּשֵׁרָה, בֵּין חָזַר וְהִזָּה בֵּין לֹא חָזַר וְהִזָּה. וְאַגַּב רֵישָׁא נָקְטֵיהּ. אִי נַמִּי הָא קָמַשְׁמַע לָן דְּאַף עַל גַּב דְּהוֹסִיף בַּהַזָּאוֹת לֹא פָסַל, דְּמִכִּי נַמְרִינְהוּ לְשֶׁבַע הַזָּאוֹת נִגְמְרָה מִצְוָתָהּ, וְתוּ לֹא חָיְשִׁינַן לְמַה שֶּׁהוּא מוֹסִיף:

משנה ג

שְׂרָפָהּ שֶׁלֹּא בְעַצִּים. שֶׁהִצִּית הָאוּר בְּגוּפָהּ שֶׁל פָּרָה:

כְּשֵׁרָה. שֶׁלֹּא נִכְתַּב בַּתּוֹרָה עֵצִים, אֶלָּא וְשָׂרַף סְתָם:

אוֹ בְכָל עֵצִים. שֶׁלֹּא שְׂרָפָהּ בַּאֲרָזִים וּבְרוֹשִׁים וַעֲצֵי תְּאֵנָה הַשְּׁנוּיִים בְּפִרְקִין דְּלְעֵיל:

הִפְשִׁיטָהּ וְנִתְחָהּ כְּשֵׁרָה. דְּאֶת עֹרָהּ וְאֶת בְּשָׂרָהּ כְּתִיב, בֵּין בְּהֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ בֵּין בִּמְחֻבָּר:

עַל מְנָת לֶאֱכֹל מִבְּשָׂרָהּ אוֹ לִשְׁתּוֹת מִדָּמָהּ כְּשֵׁרָה. דַּוְקָא לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת הוּא דְּמַכְשִׁיר תַּנָּא קַמָּא, דִּבְכָל הַקָּרְבָּנוֹת נַמִּי כִּי הַאי גַּוְנָא כָּשֵׁר, כְּדִתְנַן בְּפֶרֶק כָּל הַפְּסוּלִים (זְבָחִים לה:) חָשַׁב לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל, כָּשֵׁר, כְּגוֹן מֵאֲכִילַת מִזְבֵּחַ לְאָדָם. אֲבָל חָשַׁב עַל מְנָת לְהַזּוֹת מִדָּמָהּ לְמָחָר, פָּסַל תַּנָּא קַמָּא, דְּחַטָּאת קָרַיהּ רַחֲמָנָא. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר דְּאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּפָּרָה כְּלָל, אֲפִלּוּ בַּהַזָּאוֹת. וְאָזְדָא לְטַעֲמֵיהּ דְּבִשְׁלֹא לִשְׁמָהּ מַכְשִׁיר בְּרֵישׁ פִּרְקִין, שֶׁאֵין לָהּ דִּין מִדִּינֵי קָדָשִׁים, הוֹאִיל וְהִיא נַעֲשֵׂית בַּחוּץ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ד

כָּל הָעֲסוּקִין בַּפָּרָה. אֲדָמָה, בְּאַחַת מִכָּל עֲבוֹדוֹתֶיהָ, בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בָּאֶמְצַע בֵּין בַּסּוֹף:

מְטַמְּאִין בְּגָדִים. דִּכְתִיב וְהִשְׁלִיךְ אֶל תּוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה וּסְמִיךְ לֵיהּ וְכִבֶּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן, וּבִשְׂרָפָתָהּ כְּתִיב וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו, וְאִם הַמַּשְׁלִיךְ אֶת הָאֵזוֹב מְטַמֵּא בְּגָדִים, הַשּׂוֹרֵף לֹא כָל שֶׁכֵּן, אֶלָּא בָּא הַכָּתוּב וְלִמֶּדְךָ עַל כָּל הָעוֹסְקִים בַּפָּרָה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שֶׁיִּהְיוּ טְעוּנִים כִּבּוּס בְּגָדִים:

וּפוֹסְלִים אוֹתָהּ בְּמַלָּאכָה. דִּכְתִיב וְשָׁחַט אֹתָהּ, וְלֹא שֶׁיַּעֲשֶׂה מְלָאכָה אַחֶרֶת עִמָּהּ בִּשְׁעַת שְׁחִיטָתָהּ. וְכֵן בִּשְׂרָפָתָהּ כְּתִיב וְשָׂרַף אֶת הַפָּרָה, וְלֹא שֶׁיַּעֲשֶׂה מְלָאכָה אַחֶרֶת עִם שְׂרֵפָתָהּ, לְמַדְנוּ שֶׁמְּלָאכָה פּוֹסֶלֶת בָּהּ מִשְּׁעַת שְׁחִיטָה עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה אֵפֶר:

אֲרַע בָּהּ פְּסוּל בִּשְׁחִיטָתָהּ. לֹא שֶׁנִּתְנַבְּלָה בִּשְׁחִיטָה, דְּאִם כֵּן מְטַמְּאָה בְּגָדִים מְשׁוּם נְבֵלָה, אֶלָּא פְּסוּל מֻחָמַת מְלָאכָה, דּוּמְיָא דְּאֲרַע בָּהּ פְּסוּל בְּהַזָּאָתָהּ:

אֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּגָדִים. דְּכֵיוָן דִּשְׁחִיטָתָהּ בִּפְסוּל, אִם כֵּן לֹא נַעֲשָׂה בָהּ עֲדַיִן לְשֵׁם פָּרָה כְּלוּם בְּכַשְׁרוּת. אֲבָל אֲרַע בָּהּ פְּסוּל בַּהַזָּאָה, כְּבָר נַעֲשֵׂית הַשְּׁחִיטָה בְּהֶכְשֵׁר:

לְעוֹלָם מוֹעָלִין בָּהּ. הַנֶּהֱנֶה מִמֶּנָּה בֵּין לִפְנֵי שְׂרֵפָתָהּ בֵּין לְאַחַר שְׂרֵפָתָהּ, חַיָּב קָרְבַּן מְעִילָה, עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה אֵפֶר. אֲבָל לְאַחַר שֶׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר, אֵין בָּאֵפֶר מִשּׁוּם מְעִילָה, דִּכְתִיב חַטָּאת הִיא. חַטָּאת, מְלַמֵּד שֶׁמּוֹעָלִין בָּהּ. הִיא, בָּהּ מוֹעָלִין, בְּאֶפְרָהּ אֵין מוֹעָלִין:

וּמַרְבִּין לָהּ עֵצִים. נַמִּי דַּוְקָא עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה אֵפֶר:

וּמַעֲשֶׂיהָ בַּיּוֹם. בַּתּוֹסֶפְתָּא מְפָרֵשׁ, חוּץ מֵאֲסִיפַת אֶפְרָהּ וְהַמְּלוּי וְהַקִּדּוּשׁ. שֶׁיְּכוֹלִים לֶאֱסֹף אֵפֶר הַפָּרָה בַּלַּיְלָה, וְלִשְׁאֹב הַמַּיִם מִן הַבְּאֵר וְהוּא הַנִּקְרָא מִלּוּי, וְלָשִׂים בְּתוֹכָהּ הָאֵפֶר וְהוּא הַנִּקְרָא קִדּוּשׁ, כָּל זֶה מֻתָּר לַעֲשׂוֹת בַּלַּיְלָה. וְכָל מַעֲשֶׂה פָּרָה, בְּכֹהֵן, חוּץ מֵאֲסִיפַת אֶפְרָהּ וְהַמְּלוּי וְהַקִּדּוּשׁ וְהַהַזָּאָה, שֶׁהֵם כְּשֵׁרִים בְּזָר. אֲסִיפַת אֶפְרָהּ, דִּכְתִיב וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר, מְלַמֵּד שֶׁאֲסִיפַת הָאֵפֶר כְּשֵׁרָה בְּכָל אָדָם. וּבַהַזָּאָה הוּא אוֹמֵר וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא, בֵּין שֶׁהוּא כֹּהֵן בֵּין שֶׁאֵינוֹ כֹּהֵן:

וְהַמְּלֵאכָה פּוֹסֶלֶת בַּמַּיִם. דִּכְתִיב וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה [חַטָּאת הִיא], מַה חַטָּאת נִפְסֶלֶת בִּמְלָאכָה כִּדְכָתְבִינַן לְעֵיל, כָּךְ הַמַּיִם נִפְסָלִים בִּמְלָאכָה מִשְּׁעַת הַמְּלוּי:

עַד שֶׁיְּטַיְּלוּ אֶת הָאֵפֶר. שֶׁמְּטִילִים בַּמַּיִם מֵאֵפֶר הַפָּרָה כְּשִׁעוּר שֶׁתֵּרָאֶה הָאֵפֶר בַּמַּיִם וּמֵהֶם מַזִּין עַל הַטָּמֵא, וְאִם לְאַחַר שֶׁהִטִּילוּ הָאֵפֶר בַּמַּיִם עָשָׂה מְלָאכָה אַחֶרֶת עִמָּהּ בִּשְׁעַת הַזָּאָה, לֹא פָסַל:

פרק ה

משנה א

הַמֵּבִיא כְּלִי חֶרֶס לַחַטָּאת. שֶׁהוֹלֵךְ אֵצֶל הַיּוֹצֵר לִקְנוֹת מִמֶּנּוּ כְּלִי חֶרֶס לְהַנִּיחַ בּוֹ אֵפֶר חַטָּאת אוֹ מֵי חַטָּאת:

טוֹבֵל וְלָן עַל הַכִּבְשָׁן. מַתְחִיל לְשַׁמְּרָן בְּטָהֳרָה שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶן עַם הָאָרֶץ מִקֹּדֶם שֶׁיְּצָרְפוּ בַּכִּבְשָׁן, דְּהוּא גְּמַר מְלַאכְתָּן לְקַבֵּל טֻמְאָה:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף מִן הַבַּיִת הוּא מֵבִיא וְכָשֵׁר. דְּמְהֵימְנִינַן לֵיהּ לְעַם הָאָרֶץ אִם אוֹמֵר שֶׁשָּׁמְרוּ עַל טָהֳרַת חַטָּאת, כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק חֹמֶר בַּקֹּדֶשׁ דְּעַמֵּי הָאָרֶץ נֶאֱמָנִים עַל טָהֳרַת יַיִן לִנְסָכִים וְשֶׁמֶן לִמְנָחוֹת, שֶׁלֹּא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד בּוֹנֶה בָּמָה לְעַצְמוֹ וְשׁוֹרֵף פָּרָה אֲדֻמָּה לְעַצְמוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

וּבַתְּרוּמָה. אִם מֵבִיא כְּלִי חֶרֶס לְהַנִּיחַ בּוֹ תְּרוּמָה:

פּוֹתֵחַ אֶת הַכִּבְשָׁן וְנוֹטֵל. אַף עַל גַּב שֶׁנִּגְמַר צְרוּפָן וְלֹא שְׁמָרָן. דְּכֵיוָן דַּעֲדַיִן לֹא נִפְתַּח וּמָלֵא אָבָק עַל גַּבָּיו, לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא נָגַע בּוֹ עַם הָאָרֶץ, דְּלֹא הֶחְמִירוּ בִּתְרוּמָה:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִסֵּדֶר הַשֵּׁנִי. אִם פָּתַח עַם הָאָרֶץ אֶת הַכִּבְשָׁן וְנָטַל מִמֶּנּוּ כֵּלִים, אֵין נוֹטֵל מִסֵּדֶר הָרִאשׁוֹן, דְּיַד הַכֹּל מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ, אֲבָל מִסֵּדֶר הַשֵּׁנִי שֶׁתַּחַת הָרִאשׁוֹן שָׁרֵי. וְרַבִּי יוֹסֵי מַחְמִיר וְאָסַר אַף מִסֵּדֶר הַשֵּׁנִי. וְאֵין הֲלָכָה לֹא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְלֹא כְּרַבִּי יוֹסֵי, אֶלָּא אַף עַל פִּי שֶׁמָּצָא הַכִּבְשָׁן פָּתוּחַ הֲרֵי הַכֹּל בְּחֶזְקַת טָהֳרָה, וְלוֹקֵחַ אַף מִסֵּדֶר הָרִאשׁוֹן:

משנה ב

הַמַּטְבִּיל כְּלִי לְחַטָּאת. כְּלִי שֶׁטָּף שֶׁהִטְבִּילוֹ כְּדֵי לְמַלְאוֹת בּוֹ מַיִם וּלְקַדְּשָׁם בָּאֵפֶר, אִם הִטְבִּילוֹ בְּמַיִם שֶׁאֵין רְאוּיִין לְקַדֵּשׁ, כְּגוֹן בְּמֵי מְקֻוֶה שֶׁאֵינָם מַיִם חַיִּים:

צָרִיךְ לָנֶגֶב. הַכְּלִי. שֶׁמָּא יִתְעָרְבוּ שֶׁאֵינָם רְאוּיִים בָּרְאוּיִין. אֲבָל אִם הִטְבִּילוֹ בְּמַיִם חַיִּים הָרְאוּיִין לְקַדֵּשׁ, אֵין צָרִיךְ לְנֶגֶב:

וְאִם לָאֶסֹף לְתוֹכוֹ מַיִם מְקֻדָּשִׁים. וְאִם הִטְבִּילוֹ לְהַכְנִיס לְתוֹכוֹ מַיִם שֶׁכְּבָר נָתַן עֲלֵיהֶם אֶת הָאֵפֶר, אֲפִלּוּ הִטְבִּילוֹ בְּמַיִם חַיִּים, צָרִיךְ לְנֶגֶב, שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ שֶׁאֵינָם מְקֻדָּשִׁים בַּמְקֻדָּשִׁים, וּתְנַן לְקַמָּן צְלוֹחִית שֶׁל חַטָּאת שֶׁנָּפַל לְתוֹכָהּ מַיִם פָּסוּל:

משנה ג

קְרוּיָה. דְּלַעַת יְבֵשָׁה חֲלוּלָה שֶׁשּׁוֹאֲבִים בָּהּ מַיִם:

שֶׁהִטְבִּילוּהָ. מַעֲלָה בְּעָלְמָא לְחַטָּאת, וְלֹא מִשּׁוּם טֻמְאָה. דְּהָא בַּחֲדָשָׁה מַיְרֵי שֶׁלֹּא נִטְמְאַת מֵעוֹלָם:

בְּמַיִם שֶׁאֵין רְאוּיִין לְקַדֵּשׁ מְקֻדָּשִׁים בָּהּ. לְאַחַר שֶׁנִּגְּבָהּ. וְלֹא חִישִׁינַן שֶׁמָּא בָּלְעָה מַיִם שֶׁאֵין רְאוּיִין לְקַדֵּשׁ וְתַחֲזֹר וְתִפָּלֵט:

נִטְמְאָה אֵין מְקֻדָּשִׁים בָּהּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁחָזַר וְהִטְבִּילָהּ, דְּחִישִׁינַן שֶׁמָּא תִּפָּלֵט מַשְׁקִין טְמֵאִים הַבְּלוּעִים בָּהּ. דְּקָסְבְרֵי רַבָּנָן דְּמַחְמְרִינַן טְפֵי בְּמַיִם טְמֵאִים יוֹתֵר מִבְּמַיִם שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְקַדֵּשׁ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַשְׁוֶה מִדּוֹתָיו. דְּאִי חָיְשַׁת, הָכָא וְהָכָא תֵּחוּשׁ. וְאִי לֹא חָיְשַׁת, הָכָא וְהָכָא לֹא תֵּחוּשׁ. אֶלָּא בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, בֵּין בַּתְּחִלָּה אִם הִטְבִּילָהּ בְּמַיִם שֶׁאֵין רְאוּיִין לְקַדֵּשׁ וְנִגְּבָהּ, בֵּין בַּסּוֹף כְּשֶׁנִּטְמֵאת וְהִטְבִּילָהּ אֲפִלּוּ בִּרְאוּיִין לְקַדֵּשׁ וְנִגְּבָהּ, לֹא יוֹסִיף לְתוֹכָהּ מַיִם מְקֻדָּשִׁים, דְּחִישִׁינַן שֶׁמָּא תִּפָּלֵט. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

משנה ד

שְׁפוֹפֶרֶת. שֶׁל קָנֶה:

שֶׁחָתְכָהּ. תְּקָנָהּ לְשׁוּם בָּהּ מֵי חַטָּאת אוֹ אֵפֶר חַטָּאת, אֲפִלּוּ חֲתָכָהּ חָבֵר שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּד עַל הַטֻּמְאָה:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יַטְבִּיל מִיָּד. וְאֵיכָא הֶכְרֵא. דְּפָרָה נַעֲשֵׂית בִּטְבוּל יוֹם, מִשּׁוּם דִּכְלִים הַנִּגְמָרִים בְּטָהֳרָה צְרִיכִין טְבִילָה לַקֹּדֶשׁ, שֶׁמָּא נִשְׁאַר בַּכְּלִי רֹק הַיּוֹצֵא מִפִּיו שֶׁל עַם הָאָרֶץ

וַעֲדַיִן הוּא לַח בִּשְׁעַת גְּמָרוֹ שֶׁל כְּלִי וּמְטַמְּאוֹ. וְאַף עַל גַּב דְּטֻמְאָה זוֹ אֵינָהּ צְרִיכָה הֶעֱרֵב שֶׁמֶשׁ אֶלָּא טְבִילָה בִּלְבַד, מִכָּל מָקוֹם אִיכָּא הֶכְרֵא, מִשּׁוּם דִּלְגַבֵּי פָּרַת חַטָּאת עֲשָׂאוּהָ כְּטָמֵא מֵת בַּשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ וּמְטַמֵּא אָדָם וְכֵלִים, וְאִי אִיתָא דְּפָרָה הָיְתָה צְרִיכָה הֶעֱרֵב שֶׁמֶשׁ, גַּם הִיא הָיְתָה צְרִיכָה:

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר יְטַמֵּא וְיָטְבִּיל. דִּבְעִנְיָן אַחֵר לֵיכָּא הֶכְרֵא, כֵּיוָן דִּכְלִים הַנִּגְמָרִים בְּטָהֳרָה לֹא בָעוּ הֶעֱרֵב שֶׁמֶשׁ לְקוֹדֶשׁ. וְהָלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

הַכֹּל כְּשֵׁרִים לְקַדֵּשׁ. כָּל הַטְּהוֹרִים כְּשֵׁרִים לְהַשְׁלִיךְ הָאֵפֶר עַל גַּבֵּי הַמַּיִם, וַאֲפִלּוּ נָשִׁים. דִּכְתִיב גַּבֵּי אֲסִיפַת אֵפֶר הַפָּרָה, וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר אֵת אֵפֶר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, וְדָרְשִׁינַן אִישׁ, לְהַכְשִׁיר אֶת הַזָּר. טָהוֹר, וַאֲפִלּוּ אִשָּׁה. וְהִנִּיחַ, מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לְהַנִּיחַ, פְּרָט לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁאֵין בָּהֶן דַּעַת לְהַנִּיחַ. וּבְתַר [אֲסִיפַת אֶפְרָהּ] כְּתִיבָא הַדָּ עֲבוֹדָה דְּקִדּוּשׁ, וְאֵין עֲבוֹדָה מַפְסֶקֶת בֵּינְתַיִם. לָמַדְנוּ שֶׁכָּל הַכָּשֵׁר לַאֲסִיפַת אֶפְרָהּ כָּשֵׁר לְקִדּוּשׁ:

רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן וּפוֹסֵל בְּאִשָּׁה. דְּאִם אִיתָא דְּכָל הַכָּשֵׁר בַּאֲסִיפָה כָּשֵׁר בְּקִדּוּשׁ, לְכְתּוֹב וְלָקַח לְשׁוֹן יָחִיד בַּקִּדּוּשׁ, כִּי הֵיכִי דְּכָתַב וְאָסַף לְשׁוֹן יָחִיד בַּאֲסִיפָה, מַאי וְלָקְחוּ, דַּאֲפִלּוּ הָנָךְ דִּפְסוּלִים הָתָם כְּשֵׁרִים הָכָא, כְּגוֹן קָטָן. אֲבָל אִשָּׁה לֹא, דִּכְתִיב וְנָתַן, וְלֹא וָנָתְנָה:

משנה ה

בְּכָל הַכֵּלִים מְקַדְּשִׁים. בֵּין שֶׁל עֵץ בֵּין שֶׁל עֶצֶם בֵּין שֶׁל זְכוּכִית, וַאֲפִלּוּ בִּכְלֵי גְלָלִים דְּלָא חֲשִׁיבֵי כְּלִי לְעִנְיַן טֻמְאָה לֹא מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְלֹא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, דִּכְתִיב מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי וְלֹא כְתִיב אֶל הַכֶּלִי:

מַחַץ. כְּלִי גָּדוֹל שֶׁל חֶרֶס שֶׁקּוֹרִין בַּעֲרַבִי אלמחגי"ר. וּבְקֻצָּה הָאֶחָד מְמֻנּוּ עֶשְׂוִי כְּדְמוּת בֵּית יָד, וְהוּא שׁוּלֵי הַמַּחַץ. כָּךְ פֵּרֵשׁ הָרַמְבַּ"ם:

וְאֵין מַזִּין אֶלָּא בִּכְלִי. כְּלוֹמַר, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם בִּכְלִי בִּשְׁעַת הַהַזָּאָה:

אֵין מַצִּילִין. כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ מִטַּמְאַת אֹהֶל הַמֵּת עַל יְדֵי צָמִיד פָּתִיל, אֶלָּא כֵּלִים:

שֶׁאֵין מַצִּילִין מֵאָוִיר כְּלֵי חֶרֶס אֶלָּא כֵּלִים. שֶׁאִם יִפֹּל שֶׁרֶץ בַּאֲוִיר כְּלֵי חֶרֶס, טָמֵא כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָגַע בָּהֶן, חוּץ מִכֵּלִים, שֶׁאֵין מִטַּמְּאִין מֵאָוִיר כְּלֵי חֶרֶס, דִּכְתִיב (ויקרא יא) כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל, אֳכָלִים וּמַשְׁקִין מִטַּמְּאִין מֵאָוִיר כְּלֵי חֶרֶס, וְאֵין כֵּלִים מִטַּמְּאִין מֵאָוִיר כְּלֵי חֶרֶס:

שֶׁאֵין מַצִּילִין. כְּמוֹ וְאֵין מַצִּילִין. דִּגְמָתוֹ בְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא דְּבֵיצָה, שֶׁאֵפֶר כִּירָה מוּכָן הוּא, וְאָמַר רַבָּה בַּגְמָרָא [דף ח] הָכִי קָאָמַר, וְאֵפֶר כִּירָה מוּכָן הוּא:

משנה ו

בֵּיצַת הַיּוֹצְרִים. כָּל כְּלִי שֶׁמַּתְחִיל יוֹצֵר חֶרֶס לַעֲשׂוֹת, עוֹשֶׂה תְּחִלָּה הַחֹמֶר עָגֹל כְּצוּרַת בֵּיצָה וְעוֹשֶׂה לְהּ בֵּית קִבּוּל:

כְּשֶׁרָה. לְקַדֵּשׁ בָּהּ מֵי חַטָּאת:

וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹסֵל. דְּלָא חָשִׁיב לֵיהּ כֶּלִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

בֵּיצַת הַתַּרְנְגֹלֶת. קְלִפְּתָהּ הַחִיצוֹנָה:

וַחֲכָמִים פּוֹסְלִים. שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּבָה כֶּלִי. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ז

הַשֹּׁקֶת שֶׁבַּסֶּלַע. שׁוֹקֶת הִיא אֶבֶן חֲלוּלָה שֶׁעַל שְׂפַת הַמַּעְיָן, וְהַמַּיִם נִכְנָסִים לָהּ דֶּרֶךְ חוֹר שֶׁבְּדָפְנָהּ, וּמַשְׁקִין בָּהּ הַבְּהֵמוֹת. וְהָכָא מַיְרֵי בְּסֶלַע מְחֻבָּר שֶׁחֲקָקוֹ, אֵין נֶחְשָׁב כְּלִי הוֹאִיל וְלֹא הָיָה עָלָיו שֵׁם כְּלִי בְּתָלוּשׁ. וַאֲפִלּוּ הָיָה תָּלוּשׁ [אֶלָּא] שֶׁחִבְּרוֹ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוֹ:

וְאֵינָהּ צְרִיכָה צָמִיד פָּתִיל. אִם הָיְתָה בְּאוֹהֶל הַמֵּת מַצֶּלֶת עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכָן בְּכִסּוּי לְבַד בְּלֹא צָמִיד פָּתִיל, לְפִי שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּבָה כְּלִי אֶלָּא כְּבוֹר וְדוּת שֶׁמַּצִּילִין עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ בְּכִסּוּי בְּלֹא צָמִיד פָּתִיל, כִּדְתָנַן בְּפֶרֶק ה' דְּאָהֳלוֹת [מִשְׁנָה ו]:

וְאֵינָהּ פּוֹסֶלֶת אֶת הַמִּקְוֶה. אִם [נִפְלוּ] מֵי גְּשָׁמִים מִתּוֹכָהּ לַמִּקְוֶה, אֵין נֶחְשָׁבִים מַיִם שְׁאוּבִים לִפְסֹל אֶת הַמִּקְוֶה:

וּפְקָקָהּ. סְתָמָהּ:

מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם עֲגֻלִּים כֵּלִי. כְּלוֹמַר שֶׁאֵין כְּלִי מְסֻבָּב אֶת הַמַּיִם, דְּנָקֵב שֶׁלְּמַטָּה מְבַטְּלוֹ מִתּוֹרַת כְּלִי, דִּסְתִימָה שֶׁל סַמַּרְטוּט לֹא מְשַׁוֵּי לֵיהּ כְּלִי. אֲבָל כְּשֶׁהַנָּקֵב מִן הַצַּד, יֵשׁ תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו וּמְקַדְּשִׁים בַּמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָם, שֶׁהֲרֵי הַכְּלִי מְסַבְּבָן. וְהֵינוּ עֲגֻלִּים כֵּלִי:

עָשָׂה לָהּ עֲטָרָה. שׁוֹקֶת תְּלוּשָׁה שֶׁחִבְּרָהּ בְּסִיד, שֶׁהִיא חֲשׁוּבָה כְּלִי, וְעָשָׂה שָׂפָה שֶׁל טִיט לְפִיהָ סָבִיב וְנִתְמַלְּאָה הַשּׁוֹקֶת מַיִם עַד שֶׁנִּתְמַלְּאוּ גַּם הַשָּׂפָה, הַמַּיִם פְּסוּלִים לְקַדֵּשׁ, לְפִי שֶׁאֵין הַתּוֹסֶפֶת נֶחְשֶׁבֶת כְּלִי:

וְאִם הָיָה בָּרִיא. כְּלוֹמַר אִם הַשָּׂפָה הַזֹּאת חֲזָקָה וּמְהֻדֶּקֶת בַּשּׁוֹקֶת עַד שֶׁאִלּוּ תִנָּטֵל הַשּׁוֹקֶת תִּנָּטֵל גַּם הַשָּׂפָה עִמָּהּ, כְּשֵׁרִים:

משנה ח

שְׁתֵּי שְׁקָתוֹת שֶׁבְּאֶבֶן. הָכָא מַיְרֵי בְּאֶבֶן הַמִּטַּלְטֶלֶת שֶׁאֵינָהּ סֶלַע מְחֻבָּר, וּשְׁתֵּי שְׁקָתוֹת הַלָּלוּ תּוֹרַת כְּלִי יֵשׁ לָהֶן:

קִדֵּשׁ אַחַת מֵהֶן. שֶׁנָּתַן אֵפֶר פָּרָה בְּמַיִם שֶׁבְּאַחַת מֵהֶן:

כְּשֶׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד. כְּמִין קָנֶה שֶׁנְּתָנוֹ עַל פִּי הַנּוֹד שֶׁבּוֹ מְרִיקִים הַיַּיִן אוֹ הַמַּיִם בְּתוֹךְ הַנּוֹד. וְשִׁעוּרוֹ, כְּדֵי שֶׁיְּהֵיוּ שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל פִּי הַיָּד חוֹזְרוֹת בּוֹ בְּרֶוַח, לֹא הַגּוּדָל, אֶלָּא הָאֶצְבָּעוֹת הַסְּמוּכוֹת לוֹ:

אוֹ שֶׁהָיוּ מַיִם צָפִין עַל גַּבֵּיהֶן. כְּגוֹן שֶׁכֹּתֶל הָאֶמְצָעִי הַמַּפְסִיק בֵּין שְׁתֵּי הַשְּׁקָתוֹת נָמוּךְ מִשְּׁאָר הַכְּתָלִים:

כִּקְלִפַּת הַשּׁוּם. כְּשֶׁנִּתְמַלְּאוּ שְׁתֵּיהֶן, צָפִין הַמַּיִם עַל הַמְּחִצָּה הָאֶמְצָעִית כִּקְלִפַּת הַשּׁוּם:

משנה ט

שֶׁהִקִּיפָן. סְמָכָן זוֹ אֵצֶל זוֹ. לְשׁוֹן [וְאֵין] מַקִּיפִין שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת דְּמַסֶּכֶת בֵּיצָה:

הַמַּיִם שֶׁבֵּינֵיהֶן. שֶׁבֵּין שְׁתֵּי עֲרֵבוֹת וְשֶׁבֵּין סֶדֶק שֶׁל שְׁקָת. אֲבָל שְׁאָר הַמַּיִם מְקֻדָּשִׁין. אֶלָּא דְּאוֹתָן שֶׁבַּסֶּדֶק לֹא נִכְנַס בָּהֶן הַקִּדּוּשׁ:

גַּפְסִים. מִין סִיד הוּא וְלָבָן בְּיוֹתֵר. וְקוֹרִין לוֹ בְּלַ"ז יי"ס"ו גי"פ"ס:

פרק ו

משנה א

הַמְקַדֵּשׁ. מֵי חַטָּאת. הַבָּא לִתֵּן מֵאֵפֶר הַפָּרָה לְתוֹךְ הַמַּיִם. וְהוּא קִדּוּשׁ הָאָמוּר בְּכָל מְכִלְתִּין:

אוֹ עַל הַצַּד. עַל צִדּוֹ שֶׁל כֶּלִי:

וְאַחַר כָּךְ נָפַל לַשֹּׁקֶת. עַל הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹךְ הַשֹּׁקֶת. פְּסוּלִים אוֹתָן הַמַּיִם לְהַזָּאָה, דִּכְתִיב [בְּמִדְבַּר יט] וְלָקְחוּ וְנָתַן, עַד שֶׁיִּבָּא הָאֵפֶר בְּתוֹךְ הַמַּיִם מִכֹּחַ אָדָם:

נָטַל מִן הַשְּׁפוֹפֶרֶת וְכִסָּה. נָטַל אֵפֶר מִן הַשְּׁפוֹפֶרֶת וְכִסָּה הַשְּׁפוֹפֶרֶת קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ, דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁיִּתֵּן הָאֵפֶר בַּמַּיִם:

אוֹ שֶׁהֵגִיף אֶת הַדֶּלֶת. קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ:

הַקִּדּוּשׁ כָּשֵׁר. דְּהַיְנוּ הָאֵפֶר שֶׁבְּיָדוֹ, לְפִי שֶׁמְּלָאכָה אֵינָהּ פּוֹסֶלֶת בָּאֵפֶר, כְּדַאֲמַרַן:

וְהַמַּיִם פְּסוּלִים. דְּנַעֲשֵׂית מְלָאכָה עִם הַמַּיִם, וּלְעֵיל [סוֹף] פֶּרֶק פָּרַת חַטָּאת שָׁנִינוּ שֶׁהַמְּלָאכָה פּוֹסֶלֶת בַּמַּיִם עַד שֶׁיִּטַּילוּ אֶת הָאֵפֶר:

זָקְפָה בָּאֲוִיר. לְאַחַר שֶׁנָּטַל הָאֵפֶר מִן הַשְּׁפוֹפֶרֶת הִנִּיחַ הַשְּׁפוֹפֶרֶת בָּאֲוִיר קֹדֶם שֶׁיִּתֵּן הָאֵפֶר בַּמַּיִם:

פָּסוּל. הַמִּלּוּי דְּהַיְנוּ הַמַּיִם, לְפִי שֶׁעֲשָׂה מְלָאכָה עִם הַמַּיִם. וְאִם הִנִּיחַ הַשְּׁפוֹפֶרֶת בְּיָדוֹ וְכָפָה יָדוֹ עָלֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּזֵּר הָאֵפֶר שֶׁבְּתוֹכָהּ וְאַחַר כָּךְ נָתַן הָאֵפֶר עַל הַמַּיִם, כָּשֵׁר הַמִּלּוּי דְּהַיְנוּ הַמַּיִם, דְּאֵין זוֹ חֲשׁוּבָה מְלָאכָה:

לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר. לִשְׁמֹר הָאֵפֶר שֶׁבְּתוֹךְ הַשִּׁפּוֹפֶרֶת אִם לֹא יָכֹף יָדוֹ עַל פִּיהָ, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לְהָשִׁיב הַפְּקָק עַל פִּיהָ עַד שֶׁיְּקַדֵּשׁ. פֵּרוּשׁ אַחֵר, זְקָפָהּ בָּאָרֶץ, הִנִּיחַ הָאֵפֶר בָּאָרֶץ, פָּסוּל הָאֵפֶר, דִּכְתִיב לְמִשְׁמֶרֶת, [וּבָאָרֶץ אֵינָהּ לְמִשְׁמֶרֶת]. וְאִם נָתַן הָאֵפֶר לְתוֹךְ יָדוֹ כָּשֵׁר, דְּאֶפְשָׁר לְשָׁמְרוֹ וְשַׁפִּיר קָרִינַן בֵּיהּ לְמִשְׁמֶרֶת. וּלְפִי זֶה גָּרְסִינַן לְפִי שֶׁאֶפְשָׁר:

משנה ב

הָיָה קִדּוּשׁ צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם. שֶׁנָּתַן עַל הַמַּיִם אֵפֶר הַרְבֵּה. וְלָאֵפֶר עַצְמוֹ קָרֵי קִדּוּשׁ:

נוֹטֵל. מֵאוֹתוֹ אֵפֶר:

וּמְקַדֵּשׁ. בּוֹ מַיִם אֲחֵרִים, וַאֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ שֶׁנָּגַע בַּמַּיִם מְקַדֵּשׁ וְחוֹזֵר וּמְקַדֵּשׁ כַּמָּה פְּעָמִים, אֶלָּא שֶׁמְּנַגְּבוֹ:

זָלַף אֶת הַמַּיִם. הִזָּה מִן הַמַּיִם הַמְקֻדָּשִׁים עַל הָאָדָם וְעַל הַכֵּלִים עַד שֶׁכָּלוּ כָּל הַמַּיִם, וְהָאֵפֶר נִשְׁאַר בְּשׁוּלֵי הַכְּלִי:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים וְכוּ'. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים בְּתַרְוַיְהוּ:

משנה ג

טָפֵי. פַּךְ קָטָן שֶׁפִּיו צַר וְהַמַּיִם הַיּוֹרְדִים מִמֶּנּוּ יוֹרְדִים טִיף טִיף:

אַף עַל פִּי שֶׁפִּיו צַר. פְּחוֹת מִשְּׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד:

הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכוֹ מְקֻדָּשִׁים. וּכְשֵׁרִים לְהַזּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְנַס שָׁם מֵאֶפֶר הַפָּרָה כְּלָל, דַּהֲווּ כְּאִלּוּ מְחֻבָּרִים לַמַּיִם שֶׁבַּשֹּׁקֶת:

הָיָה סְפוֹג. אִם בִּשְׁעַת מִלּוּי הָיָה סְפוֹג בַּשֹּׁקֶת, הַמַּיִם הַבְּלוּעִים בַּסְּפוֹג פְּסוּלִים, דְּמַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי בְּעִינַן, וְאֵין הַסְּפוֹג כְּלִי:

יְזַלֵּף עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לַסְּפוֹג. כְּשֶׁבָּא לִטֹּל הַמַּיִם וְלִתְּנָם בַּצְּלוֹחִית, שׁוֹפֵךְ כָּל הַמַּיִם עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַסְּפוֹג, אֲבָל לֹא יִשְׁפּוֹךְ מִן הַמַּיִם שֶׁבַּסְּפוֹג כְּלָל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ הַמַּיִם שֶׁבַּסְּפוֹג שֶׁהֵם פְּסוּלִים עִם הַמַּיִם שֶׁבַּשֹּׁקֶת שֶׁהֵם כְּשֵׁרִים וְיִפָּסְלוּ כֻּלָּם:

נָגַע בַּסְּפוֹג. נִסְחָטִים מֵי הַסְּפוֹג לְתוֹךְ הַשֹּׁקֶת וְנִתְעָרְבוּ הַפְּסוּלִים בַּכְּשֵׁרִים, וְנִפְסְלוּ כֻּלָּם:

משנה ד

נָתַן יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ. הֲרֵי שֶׁהָיָה קִלּוּחַ יוֹרֵד מֵהַר מְעֻקָּם וְאֵינוֹ יוֹרֵד לְתוֹךְ הֶחָבִית שֶׁרוֹצֶה לְמַלְאוֹתָהּ לְקִדּוּשׁ, וְנָתַן יָדוֹ לְמַעְלָה בְּרֹאשׁ הָהָר לַעֲשׂוֹתָהּ כְּעֵין צִנּוֹר כְּדֵי שֶׁיַּעַבְרוּ הַמַּיִם דֶּרֶךְ יָדוֹ לְחֶבִית שֶׁל קִדּוּשׁ, וְכֵן עֲלֵי יְרָקוֹת הָרְאוּיִין לַאֲכִילָה וּמְקַבְּלִין טֻמְאָה:

פְּסוּלִים. הַמַּיִם. כִּדְיָלְפִינַן בְּפֶרֶק ב' דִּזְבָחִים (דף כה) מִדִּכְתִיב [וַיִּקְרָא יא] מִקְוֵה מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר, הֲוָיְתָן עַל יְדֵי טְהֵרָה תְּהֵא. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא בְּמִקְוֶה הוּא דִּכְתִיב, יְלִפִינַן מִנֵּיהּ כָּל הֲוָיוֹת. וְהָכִי הֲוֵי מַשְׁמָעוּת דִּקְרָא, הֲוָיְתָן שֶׁל כָּל מַיִם הַמְטַהֲרִים, עַל יְדֵי טְהֵרָה

תְּהֵא, בֵּין שֶׁאַתָּה מְהַוֶּה אוֹתָן לִהְיוֹת מִקְוֶה אוֹ מִלּוּי הֲוֵי מְהַוֶּה אוֹתָן עַל יְדֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה:

משנה ה

הַמְפַנֶּה אֶת הַמַּעְיָן לְתוֹךְ הַגַּת. שֶׁעָשָׂה חָרִיץ מִן הַמַּעְיָן עַד הַגַּת כְּדֵי שֶׁיִּפְּנוּ שָׁם מֵי הַמַּעְיָן, וְאַחַר כָּךְ הִפְסִיקָן:

גַּת. בּוֹר שֶׁעוֹשִׂין לִפְנֵי הַגַּת כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַיַּיִן, קרוי גַּת:

גֶּבִים. לְשׁוֹן עֲשׂה הַנַּחַל הַזֶּה גֵּבִים הָאֲמוּר בְּסֵפֶר מְלָכִים [ב ג]. וְהוּא רְקָק שֶׁל מַיִם:

פְּסוּלִים. לַזָּבִים לִטְבִילָה, דְּלָאו מַיִם חַיִּים נִינְהוּ:

וְלַמְצֹרָעִים. דְּבָעִינַן מַיִם חַיִּים לְהַזּוֹת עָלָיו עִם דַּם הַצִּפּוֹר:

וּלְקַדֵּשׁ בָּהֶן מֵי חַטָּאת. בָּעִינַן מַיִם חַיִּים, וְהָנֵי כֵּיוָן דְּהִפְסִיקָן לָאו מַיִם חַיִּים נִינְהוּ. וְהָא דְּקָתָנֵי מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִתְמַלְּאוּ בִכְלִי, כְּדֵי לְפָסְלָן לְקִדּוּשׁ בְּכָל עִנְיָן אֲפִלּוּ בָּא לְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ הַגַּת אוֹ בְתוֹךְ הַגֵּבִים עַצְמָן:

פרק ז

משנה א

חֲמִשָּׁה. לְקַדְּשָׁן חֲמִשָּׁה קִדּוּשִׁין. כָּל חָבִית וְחָבִית בִּפְנֵי עַצְמָהּ:

וְנִמְלְכוּ לְקַדְּשָׁן קִדּוּשׁ אֶחָד. לְעָרוֹת חֲמִשְׁתָּן בְּתוֹךְ כְּלִי גָּדוֹל וּלְקַדֵּשׁ הַכֹּל בְּבַת אַחַת:

הֲרֵי כֻלָּן כְּשֵׁרִים. דְּהוֹאִיל וְכָל אֶחָד מְמַלֵּא הַכְּלִי שֶׁלּוֹ אֵין כָּאן מָלְאכָה פּוֹסֶלֶת בַּמַּיִם בֵּין מִלּוּי לְהַטָּלַת הָאֵפֶר בַּמַּיִם:

הַיָּחִיד שֶׁמִּלֵּא חֲמֵשׁ חֲבִיּוֹת כו' אֵין כָּשֵׁר אֶלָּא אַחֲרוֹן. שֶׁהַמִּלּוּי הָרִאשׁוֹן נִפְסָל בַּמְּלָאכָה שֶׁעָשָׂה כְּשֶׁמִּלֵּא אֶת הַשֵּׁנִי קֹדֶם שֶׁנָּתַן אֶת הָאֵפֶר בָּרִאשׁוֹן, וְכֵן הַשֵּׁנִי נִפְסָל כְּשֶׁמִּלֵּא אֶת הַשְּׁלִישִׁי, וְכֵן כֻּלָּם. וְאִם מִתְּחִלָּה הָיָה מְמַלֵּא חֲמֵשׁ חֲבִיּוֹת זוֹ אַחַר זוֹ אוֹ אֲפִלּוּ מֵאָה חֲבִיּוֹת כְּדֵי לְקַדְּשָׁן קִדּוּשׁ אֶחָד, כְּגוֹן שֶׁצָּרִיךְ לְהַזּוֹת עַל כֵּלִים הַרְבֵּה, לֹא הָיוּ פּוֹסְלִים זֶה עַל זֶה וְכֻלָּן כְּשֵׁרִים, דְּהַכֹּל נֶחְשָׁבִים מִלּוּי אֶחָד. אֲבָל כְּשֶׁמִּלֵּא מִתְּחִלָּה לְשֵׁם חֲמִשָּׁה קִדּוּשִׁין, כֻּלָּן פּוֹסְלִין זֶה עַל זֶה מִטַּעַם מְלָאכָה, שֶׁהִיא פּוֹסֶלֶת בַּמַּיִם עַד שֶׁיִּטֹּל הָאֵפֶר, הִלְכָךְ אֵין כָּשֵׁר אֶלָּא אַחֲרוֹן:

וְנִמְלַךְ לְקַדְּשָׁן חֲמִשָּׁה קִדּוּשִׁין. שֶׁקִּדֵּשׁ זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ:

אֵין כָּשֵׁר אֶלָּא זוֹ שֶׁקִּדֵּשׁ רִאשׁוֹן. לְפִי שֶׁקִּדּוּשׁ רִאשׁוֹן חָשִׁיב מְלָאכָה לְאַחֵרִים שֶׁהָיוּ מְמֻלָּאִים וְלֹא נָתַן לְתוֹכָן אֵפֶר, דְּעַד שֶׁיִּתֵּן אֶת הָאֵפֶר, מְלָאכָה פּוֹסֶלֶת בַּמַּיִם:

אָמַר לְאָחַד קַדֵּשׁ לְךָ אֶת אֵלּוּ. הַיְחִיד שֶׁמִּלֵּא חָמֵשׁ חָבִיּוֹת לְקַדְּשָׁן קִדּוּשׁ אֶחָד, וְאָמַר לְאַחֵר קַדֵּשׁ לָךְ אֶת אֵלּוּ וְקִדְּשָׁן הָאַחֵר חֲמִשָּׁה קִדּוּשִׁים, אֵין כָּשֵׁר אֶלָּא רִאשׁוֹן. דְּכֵיוָן שֶׁאָמַר לוֹ קַדֵּשׁ לָךְ וּנְתָנָן לוֹ, נַעֲשׂוּ שֶׁלּוֹ וּכְאִלּוּ מִלְּאָן הוּא, וְהַקִּדּוּשׁ שֶׁקִּדֵּשׁ רִאשׁוֹן נַעֲשָׂה מְלֵאכָה לְפַסֵּל אֶת אֲחֵרִים:

אֲבָל אִם אָמַר קַדֵּשׁ לִי אֶת אֵלּוּ, כֻּלָּן כְּשֵׁרִים. שֶׁהַמְמַלֵּא לֹא עָשָׂה מְלֵאכָה, וְהַמְקַדֵּשׁ אֵינוֹ שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּפָּסְלוּ עַל יָדוֹ:

משנה ב

וְעָשָׂה מְלֵאכָה בְּיָדוֹ אַחַת. פָּסוּל הַמִּלּוּי מִטַּעַם מְלֵאכָה:

לוֹ וּלְאַחֵר כו' כְּאַחַת:

שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים. דְּכֵיוָן דְּלִתְרֵי גַּבְרֵי קָא מְמַלֵּא, נֶחְשָׁב הָאֶחָד מְלֵאכָה לַחֲבֵרוֹ:

בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר. דְּאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַמַּיִם שֶׁלּוֹ, פּוֹסְלָן בַּמְּלֵאכָה שֶׁבִּשְׁעַת מִלּוּי:

משנה ג

אִם לוֹ פָּסוּל. אִם הַקִּדּוּשׁ שֶׁלּוֹ, פָּסוּל. דְּשֶׁמָּא הַמְּלֵאכָה קֹדֶמֶת לַקִּדּוּשׁ וְנִפְסְלוּ הַמַּיִם:

וְאִם לְאַחֵר. הוּא הַקִּדּוּשׁ:

כָּשֵׁר. שֶׁהֲרֵי בַּעַל הַמַּיִם לֹא עָשָׂה מְלֵאכָה:

הַמְקַדֵּשׁ לוֹ וּלְאַחֵר. שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָת. אִי נַמִּי קִדֵּשׁ לַחֲבֵרוֹ קֹדֶם שֶׁלּוֹ:

שֶׁלּוֹ פָּסוּל. דְּקִדּוּשׁ שֶׁל חֲבֵרוֹ נֶחְשָׁב מְלֵאכָה לִפְסֹל מֵימָיו:

שְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים. שֶׁאֵין הַמַּיִם שֶׁלּוֹ שֶׁיִּפָּסְלוּ עַל יָדוֹ:

משנה ד

קַדֵּשׁ לִי וַאֲקַדֵּשׁ לָךְ. כְּגוֹן שֶׁכָּל אֶחָד מִלֵּא מַיִם לְעַצְמוֹ, וּבָא זֶה וְקִדֵּשׁ מֵימָיו שֶׁל זֶה, וְזֶה קִדֵּשׁ מֵימָיו שֶׁל זֶה, אוֹתוֹ שֶׁקִּדֵּשׁ רִאשׁוֹן כָּשֵׁר מַה שֶּׁקִּדֵּשׁ לַחֲבֵרוֹ, דַּחֲבֵרוֹ לֹא עָשָׂה מְלֵאכָה אֶלָּא עַד אַחַר שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ מֵימָיו, וּמִשֶּׁנִּתְקַדְּשׁוּ אֵין מְלֵאכָה פּוֹסֶלֶת. אֲבָל מַה שֶּׁקִּדֵּשׁ הַשֵּׁנִי לְרִאשׁוֹן פָּסוּל, שֶׁהָרִאשׁוֹן פְּסָלָהּ בְּמַה שֶּׁקִּדֵּשׁ מֵימֵי הַשֵּׁנִי קֹדֶם שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ מֵימָיו:

מַלֵּא לִי וַאֲמַלֵּא לָךְ. הַמִּלּוּי הָאַחֲרוֹן כָּשֵׁר. אֲבָל מִלּוּי רִאשׁוֹן פָּסוּל, הַיְנוּ הַמַּיִם שֶׁנִּתְמַלְּאוּ רִאשׁוֹנָה, דְּנִפְסְלוּ בְּמְלֵאכָה בַּמִּלּוּי שֶׁמִּלֵּא לַחֲבֵרוֹ:

קַדֵּשׁ לִי וַאֲמַלֵּא לָךְ. שֶׁהָיוּ לוֹ מַיִם מְמֻלָּאִים וְאָמַר לַחֲבֵרוֹ קַדֵּשׁ לִי מֵימַי וְאַחַר כָּךְ אֲמַלֵּא לָךְ:

שְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים. דְּאֵין הַמְּלֵאכָה פּוֹסֶלֶת אַחַר קִדּוּשׁ. וְזֶה נַמִּי שֶׁנִּתְמַלְּאוּ לוֹ הַמַּיִם מֵימָיו כְּשֵׁרִים, דְּמִשֶּׁנִּתְמַלְּאוּ לוֹ הַמַּיִם לֹא עָשָׂה מְלֵאכָה:

מַלֵּא לִי וַאֲקַדֵּשׁ לָךְ. שֶׁהָאַחֵר הָיוּ לוֹ מַיִם מְמֻלָּאִים וְאָמַר לוֹ זֶה מַלֵּא לִי תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ אֲקַדֵּשׁ לְךָ:

שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים. זֶה, שֶׁמִּלֵּא עַד שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ מֵימָיו. וְזֶה, שֶׁקִּדֵּשׁ לַחֲבֵרוֹ מִשֶּׁנִּתְמַלְּאוּ מֵימָיו:

משנה ה

הַמְמַלֵּא לוֹ וּלְחַטָּאת. הַמְמַלֵּא מַיִם, קְצָתָן רוֹצֶה לְצָרְכּוֹ וּבְקְצָתָן רוֹצֶה לִתֵּן אֵפֶר חַטָּאת:

בָּאֵסֶל. בַּמּוֹט. וְדֶרֶךְ שׁוֹאֲבֵי מַיִם שֶׁנּוֹתְנִים מוֹט עַל כְּתֵפָם וְכַד מָלֵא תְּלוּי בְּרֹאשׁ הַמּוֹט מִלְּפָנָיו וְכַד אֶחָד מֵאֲחוֹרָיו:

וְאַחַר כָּךְ מִלֵּא אֶת שֶׁלּוֹ פְּסוּל. מִשּׁוּם מְלֵאכָה:

וְאֶת שֶׁל חַטָּאת לְפָנָיו. כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בָּהֶן שְׁמִירָה מֵעָלָה:

וְאִם נָתַן שֶׁל חַטָּאת לַאֲחוֹרָיו פְּסוּלָה. דִּכְתִיב לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה, בִּזְמַן שֶׁהֵן שְׁמוּרִין הֵן מֵי נִדָּה, בִּזְמַן שֶׁאֵינָן שְׁמוּרִין אֵינָן מֵי נִדָּה:

הָיוּ שְׁנֵיהֶן שֶׁל חַטָּאת וְכוּ'. דְּהוֹאִיל וּמַסִּיק אַדַּעְתֵּיהּ בְּשֶׁלְּפָנָיו נִזְכַּר נַמִּי בְּשֶׁל אֲחוֹרָיו. וְהֵיכִי מִפְּנֵי שֶׁאֶפְשָׁר, כְּלוֹמַר אֶפְשָׁר לִשְׁמוֹר שֶׁלַּאֲחוֹרָיו אַגַּב שֶׁלְּפָנָיו:

משנה ו

הַמּוֹלִיךְ אֶת הַחֶבֶל בְּיָדוֹ לְדַרְכּוֹ. לְאַחַר שֶׁמִּלֵּא אֶת הַדְּלִי בְּחֶבֶל הֶחֱזִיר אֶת הַחֶבֶל לַבַּעֲלִים. לְדַרְכּוֹ, שֶׁלֹּא הֶצְרֵךְ לְעַקֵּם אוֹ לְהַרְחִיב אֶת דַּרְכּוֹ אֶלָּא לְפִי הִלּוּכוֹ מָצָא בַּעַל הַחֶבֶל וְהֶחֱזִיר לוֹ אֶת שֶׁלּוֹ, אֵין זוֹ מְלֵאכָה וְכָשֵׁר הַמִּלּוּי:

שֶׁלֹּא לְדַרְכּוֹ. שֶׁעִקֵּם אֶת דַּרְכּוֹ כְּדֵי לְהַחֲזִיר הַחֶבֶל, מְלֵאכָה הִיא וּפָסוּל:

זֶה הָלַךְ. כְּלוֹמַר עַל דָּבָר זֶה הָלַךְ חָכָם אֶחָד לִשְׁאֹל מֵחַכְמֵי יַבְנֶה, הֵן סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה שֶׁגָּלוּ שָׁם:

הוֹרָאַת שָׁעָה. שְׁעַת הַדְּחָק הָיְתָה. הָא לָאו הָכִי לֹא:

משנה ז

הַמְכַנֵּן אֶת הַחֶבֶל. דֶּרֶךְ מְשַׁלְשְׁלֵי הַדְּלִי לְמַלְאוֹת מַיִם, כְּשֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַדְּלִי מְסַבֵּב אֶת הַחֶבֶל בְּיָדוֹ כְּמִין טַבַּעַת שֶׁלֹּא יְהֵא נִגְרָר לָאָרֶץ. וּמְכַנֵּן לְשׁוֹן הֲדָרָא דְּכַנְתָּא [חֲלִילִין פ"ג]. וְאִם בְּדֶרֶךְ הַעֲלָאַת הַדְּלִי מְכַנֵּן עַל יָד עַל יָד, צֶרֶךְ הַעֲלָאָה הִיא, וְאֵין זוֹ מְלֵאכָה וְכָשֵׁר הַמִּלּוּי. וְאִם בַּאֲחֵרוֹנָה לְאַחַר שֶׁהֶעֱלָהוּ כִּנְּנוֹ, חָשׁוּב מְלֵאכָה וּפָסוּל:

לָזֶה הִכְשִׁירוּ הוֹרַאת שָׁעָה. מַה שֶּׁהִכְשִׁירוּ בְּיַבְנֶה הוֹרַאת שָׁעָה, לֹא לְמוֹלִיךְ אֶת הַחֶבֶל שֶׁלֹּא כְדַרְכּוֹ, אֶלָּא לָזֶה שֶׁכִּנֵּן אֶת הַחֶבֶל בַּאֲחֵרוֹנָה הִכְשִׁירוּ לוֹ עַל יְדֵי הַדְּחָק:

משנה ח

הַמַּצְנִיעַ אֶת הֶחָבִית. שֶׁהוּא דּוֹלֶה בָּהּ הַמַּיִם לְשׁוּם בַּשּׂוֹקֶת, וּלְאַחַר שֶׁעֵרָה מִמֶּנָּה הִצְנִיעָהּ קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ הַמַּיִם בַּשּׂוֹקֶת, אֵין הַצְנָעָה זוֹ חֲשׁוּבָה מְלֵאכָה, לְפִי שֶׁצָּרִיךְ לָהּ עֲדַיִן לְמַלְאוֹת

בָּהּ, וְצָרִךְ מִלּוּי הוּא. וְכֵן כְּפָאָהּ עַל פִּיהָ נַמִּי לְנִגְבָּהּ לְפִי שֶׁרוֹצֶה לְמַלְאוֹת בָּהּ עַדִיִן, לָא חָשִׁיב מְלָאכָה וְכָשֵׁר הַמִּלּוּי. אֲבָל אִם עָשָׂה כֵּן לְהוֹלִיךְ בָּהּ אֶת הַקִּדּוּשׁ דְּהַיְנוּ מַיִם הַמְקֻדָּשִׁין, הוֹאִיל וְלָאו צָרִךְ מִלּוּי הוּא, חָשׁוּב מְלָאכָה וּפָסוּל הַמִּלּוּי:

בְּשָׁבִיל שֶׁתַּחֲזִיק מַיִם הַרְבֵּה. לֹא חָשׁוּב פְּנוּי זֶה מְלָאכָה:

בְּשָׁעָה שֶׁהוּא זוֹלֵף. שֶׁהוּא מַזֶּה:

פָּסוּל. דְּפְנוּי זֶה חָשׁוּב מְלָאכָה:

משנה ט

וְהוֹרָה הוֹרָאָה. לְהַתִּיר אוֹ לֶאֱסֹר, לְטַמֵּא אוֹ לְטַהֵר, לִפְטֹר אוֹ לְחַיֵּב:

וְדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִשּׁוּם מְלָאכָה. כְּגוֹן הוֹרָאָה וּמַרְאֶה אֶת הַדֶּרֶךְ:

אִם עָמַד. שֶׁנִּתְעַכֵּב שָׁם בִּשְׁבִיל זֶה:

פָּסוּל. מִשּׁוּם הֶסַח הַדַּעַת. וְכֵן הֲלָכָה:

משנה י

הַמּוֹסֵר מֵימָיו לְטָמֵא. לְשָׁמְרָן:

פְּסוּלִים. בֵּין עָשׂוּ הַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים מְלָאכָה, בֵּין לֹא עָשׂוּ הַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים מְלָאכָה, דִּבְחֶזְקַת הַשּׁוֹמֵר קָיְמוּ וְהוּא אֵינוֹ מַקְפִּיד לְשָׁמְרָן מִפְּנֵי שֶׁהוּא טָמֵא, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה:

וּלְטַהוֹר כְּשֵׁרִים. וַאֲפִלּוּ עָשׂוּ הַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים מְלָאכָה, שֶׁכְּבָר יָצְאוּ מֵרְשׁוּת בְּעָלִים וְקָיְמוּ בִּרְשׁוּת שׁוֹמֵר. וּמִיהוּ אִם הַשּׁוֹמֵר עָשָׂה מְלָאכָה, פְּסוּלִים:

אַף לְטָמֵא כְּשֵׁרִים. דְּסָבַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַמּוֹסֵר מֵימָיו לְטָמֵא, בְּחֶזְקַת הַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים קָיְמוּ, הִלְכָּךְ אִם לֹא עָשׂוּ הַבְּעָלִים מְלָאכָה כְּשֵׁרִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה יא

וְהַגְּבִיהוּ זֶה עַל זֶה. שֶׁסִּיְּעוּ זֶה אֶת זֶה לְהַגְבִּיהַּ:

וְנָטַל זֶה לָזֶה קוֹצוֹ. אוֹ שֶׁנָּטַל זֶה לָזֶה קוֹץ שֶׁנִּתְחַב לוֹ בְּיָדוֹ:

בְּקִדּוּשׁ אֶחָד. שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם מְמַלְּאִים לְצָרְכֵי קִדּוּשׁ אֶחָד, כָּשֵׁר. שֶׁיָּכוֹל כָּל אֶחָד לְסַיֵּעַ לַחֲבֵרוֹ, וּנְטִילַת הַקּוֹץ שֶׁבְּיָדוֹ נַמִּי צָרְכֵי מִלּוּי הִיא:

בִּשְׁנֵי קִדּוּשִׁין פָּסוּל. שֶׁפָּסַל כָּל אֶחָד מֵימָיו בְּמַה שֶׁסִּיֵּעַ לַחֲבֵרוֹ אוֹ שֶׁנָּטַל לוֹ קוֹץ, מִשּׁוּם מְלָאכָה:

אִם הִתְנוּ בֵּינֵיהֶן. שֶׁאָמַר כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ כְּשֶׁאַגְבִּיהַ לְךָ יְהֵא שֶׁלִּי וְשֶׁלְּךָ בִּרְשׁוּתְךָ (וכמו כן אמר לו האחר), וְאַחַר שֶׁהִגְבִּיהוּ לוֹקֵחַ כָּל אֶחָד מֵהֶן אַחַת מֵהֶן בִּרְשׁוּתוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה יב

הַפּוֹרֵץ עַל מָנַת לִגְדֹּר. כְּלוֹמַר אֲפִלּוּ עַל מָנַת לִגְדֹּר, לָא חֲשִׁיב מְלָאכָה וְכֹשֵׁר הַמִּלּוּי:
הָאוֹכֵל עַל מָנַת לִקְצוֹת. לְאַחַר שֶׁמִּלֵּא הַמַּיִם קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ הָיָה מְלַקֵּט לַתְּאֵנִים עַל מָנַת לְיַבְּשָׁן לַעֲשׂוֹת מֵהֶן גְּרוֹגָרוֹת, וּלְאַחַר לְקִיטָתָן אֲכָלָן, אֵין הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהָיְתָה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹתָן קְצִיעוֹת פּוֹסֶלֶת בַּמַּיִם, אֶלָּא הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לָקַט לֶאֱכֹל, שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵל, דּוּמְיָא דְּפוֹרֵץ עַל מָנַת לִגְדֹּר שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב לִגְדֹּר פּוֹסֶלֶת עַד שֶׁיִּגְדֹּר, הָכָא נַמִּי:
אִם קָצָה. אִם הִנִּיחַ אוֹתָן בְּמָקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין הַתְּאֵנִים לְיַבֵּשׁ, פָּסוּל:
בְּשֶׁבִּיל שֶׁלֹּא יֹאבַד פָּסוּל. שֶׁהַמַּצְנִיעַ אֳכָלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ, חֲשִׁיבָא מְלָאכָה:

פרק ח

משנה א

שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ שׁוֹמְרִים אֶת הַשּׁוֹקֶת. שֶׁנִּתְמַלְּא לְחַטָּאת:
טָהֵר. אוֹתוֹ שֶׁנִּטְמָא טָהֵר מִטֻּמְאָתוֹ:
וְנִטְמָא שֵׁנִי. הַיְנוּ חֲבֵרוֹ שֶׁהָיָה טָהוֹר:
כְּשֵׁרִים. הַמַּיִם שֶׁבַּשּׁוֹקֶת:
עָמַד וְעָשָׂה הַשֵּׁנִי מְלָאכָה. עָמַד הָרִאשׁוֹן מִמְּלַאכְתּוֹ, וּבָא הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה מְלָאכָה תַּחְתָּיו:

משנה ב

נִטְמָא וְטִמְּאָהוּ. נִטְמָא הַסַּנְדָּל וְטִמֵּא אֶת הָאָדָם לְחַטָּאת. שֶׁכֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִים מְטַמְּאִים אֶת הָאָדָם לְחַטָּאת, שֶׁאֵין מוֹנִין רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי בְּחַטָּאת, כְּדִתְנַן לְקַמָּן פֶּרֶק כָּל הָרָאוּי (משנה ו). אַף עַל פִּי שֶׁאִם נָפְלוּ הַמַּשְׁקִים הַלָּלוּ עַל בְּשָׂרוֹ, טָהוֹר, שֶׁהַטָּהוֹר לַפָּרָה אִם נָגְעוּ מַשְׁקִין טְמֵאִים בִּבְשָׂרוֹ, הוּא טָהוֹר כְּמוֹ שֶׁהָיָה. לְבַד אִם נָגְעוּ בְּיָדָיו, לְפִי שֶׁהַמַּשְׁקִין טְמֵאִים מְטַמְּאִים אֶת הַיָּדַיִם, וְגַבֵּי טָהֳרַת חַטָּאת קַיְמָא לַן דְּאִם נִטְמְאוּ יָדָיו נִטְמָא גּוּפוֹ:
מְטַמְּאֶיךָ לֹא טִמְּאוּנִי. מַשְׁקִים שֶׁטִּמְּאוּ אֶת הַסַּנְדָּל לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְטַמֵּא הַטָּהוֹר לְחַטָּאת אִם נָגְעוּ בִּבְשָׂרוֹ כְּדַאֲמַרַן, וְהַסַּנְדָּל הַבָּא מִכֹּחָם מְטַמְּאוֹ:

משנה ג

הַשּׁוֹרֵף פָּרָה. אֲדֻמָּה:
וּפָרִים. הַנִּשְׂרָפִים, כְּגוֹן פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים וּפַר כֹּהֵן מָשִׁיחַ וּפַר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, מְטַמְּאִים בְּגָדִים, דִּבְכֻלְּהוּ כְּתִיב יְכַבֵּס בְּגָדָיו, וְלֹא שְׁנָא בְּגָדִים שֶׁהוּא לָבוּשׁ וְלֹא שְׁנָא בְּגָדִים שֶׁהוּא נוֹגֵעַ, וְהוּא הַדִּין לְכָל שְׁאָר כֵּלִים. דִּלְאֹ מְמַעֲטִינַן אֶלָּא אָדָם, וּכְלֵי חֶרֶס בִּלְבַד הוּא שֶׁאֵין מְטַמְּאִין אִם נוֹגְעִים בָּהֶן:

וּפָרָה וּפְרִים וְשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ עַצְמָן. אִם נָגְעוּ בַּבְּגָדִים הֲרֵי הֵן טְהוֹרִים. וְהַיְנוּ דְּאָמְרִי לֵיהּ בְּגָדִים לְאָדָם, מְטַמְּאֵיךְ לֹא טִמְּאוּנִי וְאַתָּה טִמֵּאתָנִי:

משנה ד

הָאוֹכֵל מִנִּבְלַת עוֹף טָהוֹר. נִבְלַת עוֹף טָהוֹר אֵין לָהּ טֻמְאָה אִם נָגְעָה בְּאָדָם אוֹ בִּבְגָדִים, אֶלָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה מְטַמְּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים, כְּדִתְנַן בְּמַסֶּכֶת טָהֳרוֹת, וְהַיְנוּ דְּאָמְרִי לֵיהּ בְּגָדִים לְאָדָם מְטַמְּאֵיךְ לֹא טִמְּאוּנִי וְכוּ':

משנה ה

כָּל וְלַד הַטֻּמְאָה. כְּגוֹן רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, אֵין מְטַמֵּא כֵּלִים. אֶלָּא אַב הַטֻּמְאָה. וּמַשְׁקֶה שֶׁנִּטְמָא בְּרִאשׁוֹן וְשֵׁנִי מְטַמֵּא כֵּלִים, גְּזֵרָה מִשּׁוּם מַשְׁקֶה זָב וְזָבָה, כְּגוֹן רֹק וְזוֹבוֹ וּמֵימֵי רַגְלָיו שֶׁהֵן אַב הַטֻּמְאָה:

משנה ו

אֵין כְּלִי חֶרֶס מְטַמֵּא חֲבֵרוֹ. שֶׁאֵין כְּלִי חֶרֶס נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה לְעוֹלָם, וְאֵין כְּלִי חֶרֶס מְקַבֵּל טֻמְאָה אֶלָּא מֵאַב הַטֻּמְאָה, אַלְמָא שֶׁאֵין כְּלִי חֶרֶס מְטַמֵּא חֲבֵרוֹ:
אֶלָּא מַשְׁקִין. אֲבָל מְטַמֵּא הוּא מַשְׁקִין וְהַמַּשְׁקִים חוֹזְרִים וּמְטַמְּאִים חֲבֵרוֹ, גְּזֵרָה מִשּׁוּם מַשְׁקֶה זָב וְזָבָה כְּדַאֲמַרַן:

משנה ז

כָּל הַפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה. כְּגוֹן יָדַיִם שְׁנִיּוֹת עוֹשׂוֹת מַשְׁקִים תְּחִלָּה לְטַמֵּא חֻלִּין, וְיָדַיִם עַצְמָן שֶׁנָּגְעוּ בָּאָכְלֵי חֻלִּין, טְהוֹרִים, שֶׁאֵין שֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחֻלִּין:
חוּץ מִטְּבוּל יוֹם. שֶׁלֹּא הֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה, אֵינוֹ מְטַמֵּא הַמַּשְׁקִין לִהְיוֹת תְּחִלָּה. וַאֲפִלּוּ מַשְׁקִין שֶׁל תְּרוּמָה אִם נָגַע בָּהֶן טְבוּל יוֹם אֵינָן אֶלָּא פְּסוּלִים בִּלְבַד לֹא טְמֵאִים:

משנה ח

כָּל הַיְמִים כְּמִקְוֶה. לְכָל הָנֵי מִלֵּי דְּקָתָנֵי בְּסוֹפוֹ. (וגם) אֵין מְטַהֲרִין בְּזוֹחֲלִין, דְּאֵין מִקְוֶה מְטַהֵר בְּזוֹחֲלִין אֶלָּא בְּמִכָּנָסִין, דִּכְתִיב [וַיִּקְרָא יא] אַךְ מַעְיָן, מַעְיָן מְטַהֵר בְּזוֹחֲלִין וְאֵין מִקְוֶה מְטַהֶרֶת בְּזוֹחֲלִין:
וּפְסוּלִין לַזָּבִין. דְּזָב בָּעֵי מַיִם חַיִּים, דִּכְתִיב [שָׁם טו] וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים. וְלַמְצֹרָע דִּכְתִיב [שָׁם יד] אֶל כְּלִי חֶרֶשׂ עַל מַיִם חַיִּים. וּלְמֵי חַטָּאת, דִּכְתִיב [בְּמִדְבַּר יט] מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי:

הַיָּם הַגָּדוֹל כְּמִקְוֶה. לֹא קָרָא הַכָּתוּב מִקְוֶה אֶלָּא לַיָּם הַגָּדוֹל, דְּבֵיהּ מִשְׁתַּעֵי קְרָא בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁשָּׁם נִקְווּ כָּל מֵימֵי בְּרֵאשִׁית. וְלֹא נֶאֱמַר יַמִּים בִּלְשׁוֹן רַבִּים, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁמְּעֹרָבִים בּוֹ מֵינֵי יַמִּים הָרְבֵּה, שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֵלָיו:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. כָּל הַיַּמִּים וְיָם הַגָּדוֹל, תּוֹרַת מַעְיָן עֲלֵיהֶן לְעִנְיַן שֶׁהֵן מְטַהֲרִין בְּזוֹחֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִין וְזוֹחֲלִין עֲלֵיהֶן. אֲבָל פְּסוּלִין הֵן לְתוֹרַת מַיִם חַיִּים, שֶׁהַכָּתוּב קוֹרְאָן מִקְוֶה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ט

מַיִם הַמַּכִּין. הַמַּזִּיקִין. כְּגוֹן שֶׁהֵן מְלוּחִין וּפוֹשְׁרִין:

פְּסוּלִין. לְמֵי חַטָּאת:

מַיִם הַמְכַזְּבִין. הַפּוֹסְקִין. כְּמוֹ אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו (ישעיה נח):

פְּסוּלִין. דְּמַיִם חַיִּים בָּעִינַן:

אֶחָד בַּשָּׁבוּעַ. אֲבָל אֶחָד בַּיּוֹבֵל, שֶׁפִּיר מִקְּרוּ מַיִם חַיִּים:

בְּפַלְמְסָיוֹת. חֲיָלוֹת שֶׁל גְּיִסּוֹת שֶׁשּׁוֹתִין וּמְקַלְקְלִים בָּהֶן:

בִּשְׁנֵי בְצָרוֹן. שְׁנַיִם שֶׁל עֲצִירַת גְּשָׁמִים:

רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁאֵין מְכַזְּבִין אֶלָּא בְּפַלְמְסָיוֹת וּבִשְׁנֵי בְצָרוֹן. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה י

מֵי קַרְמְיוֹן וּמֵי פּוּגָה. נְהָרוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵן:

מֵי בְצִים. לְשׁוֹן הֵיגְאָה גֹּמֶא בְּלֹא בְצָה (איוב ח). כְּלוֹמַר, מַיִם שֶׁחֹמֶר וְטִיט מְעֹרָב בָּהֶן. וְרַחֲמָנָא אְמַר מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי, וְהָכָא אִיכָּא חֲצִיצָה בֵּין מַיִם לַכֶּלִי:

מֵי תַעֲרֹבוֹת. שֶׁמַּיִם פְּסוּלִים מִתְעָרְבִים בָּהֶם:

אֶחָד פָּסוּל וְאֶחָד כָּשֵׁר. וְנִתְעָרְבוּ, אָסוּר לְקַדֵּשׁ מִמְּקוֹם הַתַּעֲרֹבוֹת וּלְמַטָּה:

רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. אֲפִלּוּ בִּשְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים פּוֹסֵל רַבִּי יְהוּדָה לְטֹל מִמְּקוֹם הַתַּעֲרֹבוֹת, גְּזֵרָה אַטּוּ אֶחָד פָּסוּל. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה יא

בְּאֵר אַחְאָב. לֹא אִתְפָּרַשׁ הֵיכָן הוּא, וְהָא קָא מַשְׁמַע לָן דְּמַיִם חַיִּים הֵן:

וּמְעָרַת פַּמְיָס. מְעָרָה הַסְּמוּכָה לָעִיר דָּן שֶׁמִּשָּׁם יַרְדֵּן יוֹצֵא. וּבִלְשׁוֹן יִשְׁמָעֵאל קוֹרִין לְדָן בנייי"ס:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת מַתָּרֶת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

עַד שֶׁתִּצַּל. עַד שֶׁיַּחְזְרוּ הַמַּיִם צְלוּלִים כְּדְמֵעִקְּרָא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל:

פרק ט

משנה א

צְלוֹחִית. כְּלִי שֶׁנּוֹתְנִים בּוֹ הַמַּיִם הַמְקֻדָּשִׁים לְאַחַר שֶׁהִשְׁלִיךְ הָאֵפֶר לְתוֹכָן, קְרוּי צְלוֹחִית, וְהַכְּלִי שֶׁנּוֹתְנִים בּוֹ הַמַּיִם כְּדֵי לְקַדְּשָׁן קוֹדֶם שֶׁיִּתְּנוּ בָהֶן הָאֵפֶר, קָרוּי שֹׁקֶת:

מַיִם כָּל שֶׁהֵן. שֶׁאֵינָן כְּשֵׁרִים לְהַזָּאָה:

יֵזֶה שְׁתַּיִם. שֶׁאִם מַזֶּה אַחַת, שֶׁמָּא אֵין כָּאן מִן הַכְּשֵׁרִים. אֲבָל כִּי מַזֶּה שְׁתַּיִם, אִי אֶפְשָׁר דְּלֵיכָּא בַּחֲדָא מִנַּיְהוּ מִן הַכְּשֵׁרִים. וְהַזָּאָה אֵינָהּ צְרִיכָה שִׁעוּר:

וַחֲכָמִים פּוֹסְלִים. קָסָבְרֵי הַזָּאָה צְרִיכָה שִׁעוּר וְאֵין מְצָטְרְפִין הַהַזָּאוֹת. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, יֵזֶה שְׁתֵּי הַזָּאוֹת וְיַשְׁלִיכֵם חוּץ לַכְּלִי וְיִשָּׁאֵר מֵי חַטָּאת כְּשֵׁרִים. וּפְלִיאָה הִיא בְעֵינַי, דִּבְפֶרֶק כָּל הַזְּבָחִים בַּגְּמָרָא (דף פ) מַשְׁמַע כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי:

יַנִּיחֶנָּה בַּחַמָּה וְהַטַּל עוֹלֶה. שֶׁדֶּרֶךְ הַטַּל לַעֲלוֹת כְּנֶגֶד הַחַמָּה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שמות טז) וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

יֶעֱרֶה וְכוּ'. מֵרִיק מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַכְּלִי, וְאֵינוֹ כָּשֵׁר לְהַנִּיחַ בּוֹ מֵי חַטָּאת עַד שֶׁיִּנָּגֵב מִן הַמַּשְׁקִים וּמֵי פֵּרוֹת:

יֶעֱרֶה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְנַגֵּב. דְּאִם אִיתָא דְּנִשְׁאָר מִמֶּנּוּ בַּכְּלִי הָיָה רִשּׁוּמוֹ נִכָּר:

משנה ב

וְנִתְבַּקְּעוּ. שֶׁנִּשְׁתַּהוּ בְּתוֹךְ הַמַּיִם זְמַן מְרֻבֶּה עַד שֶׁנִּתְבַּקְּעוּ, אוֹ אֲפִלּוּ לֹא נִתְבַּקְּעוּ אֶלָּא שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מַרְאֵה הַמַּיִם, פְּסוּלִין:

חַפּוּשִׁית. תּוֹלַעַת שְׁחוֹרָה:

בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ. בֵּין נִתְבַּקְּעָה בֵּין לֹא נִתְבַּקְּעָה:

מִפְּנֵי שֶׁהִיא כִּשְׁפּוֹפֶרֶת. שֶׁל קָנֶה חֲלוּלָה וְהַמַּיִם נִכְנָסִים מִצַּד זֶה וְיוֹצְאִים מִצַּד זֶה וּמִתְעָרֵב עִמָּהֶם הַלַּחוּת שֶׁבְּקִרְבָּהּ:

דִּירָה. תּוֹלַעַת שֶׁבַּחִטִּין:

כְּנָּה. מִין תּוֹלַעַת נַמִּי הַגָּדֵל בַּתְּבוּאָה:

כְּשֵׁרִים. אֲפִלּוּ נִתְבַּקְּעוּ. וְאֵין כֵּן הֲלָכָה:

משנה ג

שְׂתַת מֵהֶן בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה פְּסוּלִים. מִשּׁוּם מַשְׁקֶה שֶׁבְּפִיהֶן הַחוֹזֵר, וְהַמַּיִם וְהָרֹק שֶׁבְּפִיהֶן מִתְעָרְבִין:

מוֹצָצַת. וְאֵין הַמַּשְׁקֶה שֶׁבְּפִיהָ חוֹזֵר לַמַּיִם:

מַלֶּקֶת. לוֹקֶקֶת בִּלְשׁוֹנָהּ וּמִתְעָרֵב הָרֹק שֶׁבִּלְשׁוֹנָהּ עִם הַמַּיִם:

אַף הַנָּחָשׁ מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְקִיאָה. וְכֵן הֲלָכָה, וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ד

הַחוֹשֵׁב עַל מֵי חַטָּאת לִשְׁתּוֹת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. דְּאַפְסְלוּ לְהוּ בְּמַחֲשָׁבָה:

כְּשֶׁיַּטָּה. הֶחְבִּית לִשְׁתּוֹת אוֹ לִקַּח מִמֶּנָּה מַיִם לִשְׁתּוֹת. אֲבָל בְּמַחֲשָׁבָה גְּרִידָא לֹא פָּסֵיל:

בְּמַיִם שֶׁאֵינָן מְקֻדָּשִׁין. שֶׁמִּלְּאָן כְּדֵי לִתֵּן בָּהֶן אֶת הָאֵפֶר וַעֲדַיִן לֹא נָתַן:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כְּשֶׁיַּטָּה. וְהָכָא לֹא פָּסֵיל לְהוּ בְּמַחֲשָׁבָה. דְּכֵיוָן דְּמַיִם קְדוֹשִׁים הֵן, אִמְּלוֹכֵי מִמְלִיךְ וְחוֹזֵר בּוֹ מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ, הִלְכָךְ לֹא פָּסֵיל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַד שֶׁיַּטֶּה:

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כְּשֶׁיִּשְׁתֶּה. מִפְּנֵי מַשְׁקֶה שֶׁבְּפִיו שֶׁחוֹזֵר וּמִתְעָרֵב עִם הַמַּיִם וּפָסֵיל לְהוּ:

וְאִם גִּרְגֵּר. לְשׁוֹן גַּרְגֶּרֶת. כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא שָׁתָה כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹתִים אֶלָּא שִׁפְשֵׁף הַמַּיִם בִּגְרוֹנוֹ:

כָּשֵׁר. דְּלֵיכָּא מַשְׁקֶה פִּיו בֶּחָבִית. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּתַרְוַיְיהוּ:

משנה ה

שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂם תַּקָּלָה לַאֲחֵרִים. שֶׁיִּגְעוּ בַּטִּיט וְיִטַּמְּאוּ בְּמֵי חַטָּאת שֶׁבּוֹ:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בָּטְלוּ. בַּטִּיט, וְתוּ לֹא מְטַמְּאֵי מֵאַחַר שֶׁגִּבְּלָן:

מֵעֵת לְעֵת. אִם שְׁחָטָהּ בְּתוֹךְ מֵעֵת לְעֵת שֶׁל שְׁתִיָּה. אֲבָל שְׁהָתָה טְפֵי מֵהָכִי, נִתְעַכְּלוּ בְּמֵעֶיהָ:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בָּטְלוּ בְּמֵעֶיהָ. וַאֲפִלּוּ שְׁחָטָהּ בְּתוֹךְ מֵעֵת לְעֵת בְּשָׂרָהּ טָהוֹר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּתַרְוַיְיהוּ:

משנה ו

מֵי חַטָּאת. בְּמְקֻדָּשִׁין אֵירֵי. אֲבָל מַיִם שֶׁאֵינָן מְקֻדָּשִׁין שָׁרֵי, כִּדְקָתָנֵי סֵיפָא:

אֵפֶר חַטָּאת. אֲפִלּוּ אֵפֶר עֲצָמוֹ בְּלֹא מַיִם:

לֹא יַעֲבִירֵם בָּנָהָר וּבִסְפִינָה. דְּגָזוּר מִשּׁוּם מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה מַעֲבִיר מֵי חַטָּאת וְאֵפֶר חַטָּאת בִּסְפִינָה בַּיַּרְדֵּן וְנִמְצָא כַּזַּיִת מֵת תָּחוּב בְּקַרְקַעִיתָהּ שֶׁל סְפִינָה:

וְלֹא יְשִׁיטֵם עַל פְּנֵי הַמַּיִם. דְּדָמֵי לִסְפִינָה. וְכֵן לֹא יַעֲמֹד בְּצַד זֶה שֶׁל נָהָר וְיִזְרְקֵם לְצַד שֵׁנִי, דְּגַם זֶה דָּמֵי קְצָת לִסְפִינָה:

אֲבָל עוֹבֵר הוּא. בְּרַגְלָיו:

בַּמַּיִם. עִם מֵי חַטָּאת שֶׁבְּיָדוֹ:

עוֹבֵר הוּא הַטָּהוֹר לְחַטָּאת. בֵּין בִּסְפִינָה בֵּין שָׂט עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְכֵן נוֹשֵׂא בְּיָדוֹ אוֹ מֵשִׁיט עַל פְּנֵי הַמַּיִם כְּלִי שֶׁהוּא טָהוֹר לָתֵת בּוֹ מֵי חַטָּאת כְּשֶׁהוּא רֵיקָם, אוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַיִם שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְקַדְּשׁוּ בְּאֵפֶר פָּרָה. שֶׁלֹּא גָּזְרוּ אֶלָּא עַל הַמַּיִם הַמְקֻדָּשִׁים וְעַל הָאֵפֶר בִּלְבַד, לֹא עַל הָאָדָם וְהַכֵּלִים הַטְּהוֹרִים (ומים שאינן מקדשין):

משנה ז

אֵפֶר כְּשֵׁר. אֵפֶר פָּרָה הַכָּשֵׁר לְהַזָּאָה:

שֶׁנִּתְעָרֵב בְּאֵפֶר מִקְוֶה. בְּאֵפֶר כִּירָה:

הוֹלְכִים אַחַר הָרֹב לְטַמֵּא. אִם רֹב אֵפֶר פָּרָה, מְטַמֵּא. אִם רֹב אֵפֶר מִקְוֶה, אֵינוֹ מְטַמֵּא:

וְאֵין מְקַדְּשִׁין בּוֹ. וַאֲפִלּוּ רֹב אֵפֶר חַטָּאת, אֵין מְקַדְּשִׁין בּוֹ, הוֹאִיל וְנִתְעָרֵב בּוֹ אֵפֶר כִּירָה, וַאֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מְקַדְּשִׁין בְּכֻלָּן. דְּסָבַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לֹא בָּעֵינַן שֶׁעוּרָא בְּהַזָּאָה, וְאִי אֶפְשָׁר דְּלֵיתָא פּוּרְתָּא מֵאֵפֶר חַטָּאת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ח

מֵי חַטָּאת שֶׁנִּפְסְלוּ. כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן שֶׁלֹּא מֵחֲמַת עַצְמָן, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה מִן הַדְּבָרִים שֶׁפּוֹסְלִים מֵי חַטָּאת:

מְטַמְּאִים אֶת הָאָדָם הַטָּהוֹר לְתָרוּמָה. בֵּין שֶׁנָּגַע בָּהֶן בְּיָדָיו בֵּין שֶׁנָּגַע בָּהֶן בְּגוּפוֹ, דִּכְמֵי חַטָּאת כְּשֵׁרִים חֲשִׁיבִי. וְטֻמְאָה זוֹ דְּרַבָּנָן הִיא, דְּמִדְּאוֹרַיְתָא כֵּיוָן שֶׁנִּפְסְלוּ פָּרְחָה מֵהֶן טֻמְאָתָן הַחֲמוּרָה. וּמִשּׁוּם הָכִי תְּנֵי מְטַמְּאִין אֶת הָאָדָם

הַטָּהוֹר לְתָרוּמָה. דְּמַשְׁמַע דַּוְקָא לִתְרוּמָה אֲבָל לֹא לְחֻלִּין:

וְאֶת הַטָּהוֹר לְחַטָּאת לֹא בְיָדָיו. כְּלוֹמַר אֵין מְטַמְּאִין הַטָּהוֹר לְחַטָּאת בֵּין נָגַע בָּהֶן בְּיָדָיו בֵּין נָגַע בָּהֶן בְּגוּפוֹ, דִּכְמֵי חַטָּאת כְּשֵׁרִים חֲשִׁיבִי, וּנְהִי דְּהַנּוֹשֵׂא מֵי חַטָּאת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כְּדֵי הַזָּיָה אוֹ נוֹגֵעַ בָּהֶן, טָמֵא לְכָל מִלֵּי, לְחַטָּאת מִיהָא טָהוֹר:

נִטְמְאוּ מְטַמְּאִים אֶת הַטָּהוֹר לִתְרוּמָה. כְּמֵי חַטָּאת כְּשֵׁרִים. אֲבָל אֶת הַטָּהוֹר לְחַטָּאת מְטַמְּאִים אוֹתוֹ אִם נָגַע בְּיָדָיו, דְּכֵיוָן דְּנִטְמְאוּ לֹא גָּרְעֵי מִשְּׁאָר אֳכָלִים וּמַשְׁקִים טְמֵאִים דְּמְטַמְּאִים אֶת הַיָּדִים, וְקַיְמָא לָן דִּבְטָהֳרַת מֵי חַטָּאת מִי שֶׁנִּטְמְאוּ יָדָיו נִטְמָא גּוּפוֹ:

משנה ט

אֵפֶר כְּשֵׁר שֶׁנָּתְנוּ עַל גַּבֵּי הַמַּיִם שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְקַדֵּשׁ. הָוֵי דִּינָא כְּדִין מֵי חַטָּאת שֶׁנִּפְסְלוּ:

מְטַמְּאִין אֶת הַטָּהוֹר לִתְרוּמָה בְּיָדָיו וּבְגוּפוֹ. כְּדִין כָּל שְׁאָר מֵי חַטָּאת הַכְּשֵׁרִים. וְאֵין מְטַמְּאִים הַטָּהוֹר לְחַטָּאת, שֶׁאֵין מֵי חַטָּאת מְטַמְּאִין הַנּוֹשְׂאָן וְהַנּוֹגֵעַ בָּהֶן אֶלָּא לִשְׁאָר טֻמְאוֹת, לֹא לְטָהֳרַת מֵי חַטָּאת:

פרק י

משנה א

כֹּל הָרָאוּי לִטַּמֵּא מִדְרָס. כְּגוֹן כֵּלִים הַמְיֻחָדִים לְמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וּמֶרְכָּב:

מַדָּף לְחַטָּאת. אִם הַטָּהוֹר לְמֵי חַטָּאת הֶסִיטָן. אֲפִלּוּ הֵן טְהוֹרִין לִתְרוּמָה נִטְמָא הַמְּסִיטָם כְּאִלּוּ הֵן טְמֵאִים מִדָּרָס. וְחֶמְרָא בְעָלְמָא הִיא כִּדְאָמְרִינַן [בַּחֲגִיגָה יח] בִּגְדֵי אוֹכְלֵי תְרוּמָה מִדָּרָס לַקֹּדֶשׁ. וְקַרֵי לֵיהּ מַדָּף, לְפִי שֶׁהִיא חֶמְרָא דְרַבָּנָן בְּעָלְמָא. לְשׁוֹן קוֹל עָלֶה נִדָּף (ויקרא כו):

וְאָדָם כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. שֶׁאִם הַטָּהוֹר לְחַטָּאת הֵסִיט אָדָם הַטָּהוֹר לִתְרוּמָה, נִטְמָא לְחַטָּאת, שֶׁהַטְּהוֹרִים לִתְרוּמָה נֶחְשָׁבִים כִּזְבִים לְגַבֵּי חַטָּאת:

וְכֹל הָרָאוּי לִטַּמֵּא טְמֵא מֵת. כְּגוֹן כֵּלִים דִּלְאו בְּנֵי מִדָּרָס:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵינוֹ מַדָּף. וְאִם הֶסִיטָן לֹא נִטְמָא לְחַטָּאת:

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר מַדָּף. אִם הֵסִיט אֲפִלּוּ הַטְּהוֹרִים, נִטְמָא לְחַטָּאת. וְרַבָּנָן פְּלִיגִי וּמְחַלְּקִים בֵּין טְמֵאִים לְטְהוֹרִים. וְשָׁלֹשׁ מַחֲלוֹקוֹת בַּדָּבָר. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ב

שֶׁנָּגַע בְּמַדָּף טָמֵא. עֶלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב קְרוּי מַדָּף, שֶׁאִם הָיוּ עַל גַּבֵּי הַזָּב עֶשֶׂר מִכְסָאוֹת זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ כֻּלָּן טְמֵאִין מַדָּף, אֲפִלּוּ הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא נָגַע בָּהּ הַזָּב. כְּשֵׁם שֶׁעֶשֶׂר מַצָּעוֹת זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ וְשָׁכַב הַזָּב בָּעֶלְיוֹנָה כֻּלָּן טְמֵאוֹת דְּאוֹרְיְתָא מִשּׁוּם מִשְׁכָּב וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָגַע בַּתַּחְתּוֹנוֹת, כָּךְ הַמִּכְסָאוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁעַל גַּבֵּי הַזָּב טְמֵאִים דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם מַדָּף וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָגַע בָּהֶן. וְאִיכָּא בֵּין מִשְׁכָּב לְמַדָּף, שֶׁהַמִּשְׁכָּב נַעֲשָׂה אַב הַטֻּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם וְכֵלִים, וְהַמַּדָּף אֵינוֹ אֶלָּא וְלַד הַטֻּמְאָה לְטַמֵּא אֳכָלִים וּמַשְׁקִים, אֶלָּא מִשּׁוּם חֻמְרָא דְחַטָּאת, אָדָם וְכֵלִים שֶׁנָּגְעוּ בְמַדָּף טְמֵאִים לְחַטָּאת:

לְגִין שֶׁל חַטָּאת. כְּלִי שֶׁטָּף הוּא וְרוֹצֶה לְהַכְנִיס בּוֹ מֵי חַטָּאת:

שֶׁנָּגַע בְּמַדָּף טָמֵא. וְצָרִיךְ טְבִילָה:

שֶׁנָּגַע בְּאָכָלִין וּמַשְׁקִין. וַאֲפִלּוּ שֶׁהֵן טְהוֹרִין לִתְרוּמָה וּלְקֹדֶשׁ:

בְּיָדוֹ טְמֵאָה. כְּדִין אָכָלִין וּמַשְׁקִין טְמֵאִים שֶׁהֵן מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם, שֶׁהַטָּהוֹר לִתְרוּמָה וּלְקֹדֶשׁ פּוֹסֵל בְּחַטָּאת, וְעוֹד יֵשׁ חֻמְרָא יְתֵרָה גַּבֵּי חַטָּאת, דְּנִטְמָא [יָדָיו נִטְמָא] גּוּפוֹ, וְהִלְכָךְ כְּשֶׁנָּגַע בְּיָדוֹ בְּאֳכָלִים וּמַשְׁקִין טָמֵא:

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא. דְּגָזַר הֶסֵּט אַטּוּ נְגִיעָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

משנה ג

קְלָל שֶׁל חַטָּאת. כְּלִי חֶרֶס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵפֶר הַפָּרָה. תַּרְגּוּם וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ (בראשית כד), וְקוּלְתַהּ עַל כַּתְפַּהּ:

שֶׁנָּגַע בְּשֶׂרֶץ טָהוֹר. דְּאֵין כְּלִי חֶרֶס מִטַּמֵּא מִגַּבּוֹ:

נִתְּנוּ עַל גַּבָּיו. שֶׁנִּתַּן הַקְּלָל עַל גַּבֵּי הַשֶּׂרֶץ:

וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. מִשּׁוּם דְּמֻנָּח בְּמָקוֹם טָמֵא, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר הוֹאִיל וְהַכְּלִי שֶׁהָאֵפֶר בְּתוֹכוֹ טָהוֹר הוּא, שֹׁפִיר קָרֵינַן בֵּיהּ בְּמָקוֹם טָהוֹר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

רַבִּי יוֹסֵי מְטַהֵר. בְּמֻנָּח עַל גַּבֵּי אֳכָלִים וּמַשְׁקִים וְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ, כֵּיוָן דִּמְקוֹמוֹ טָהוֹר מֵאַב הַטֻּמְאָה:

וַחֲכָמִים מְטַמְּאִים. דְּטָהוֹר מִכָּל טֻמְאָה בָּעֵינַן. וְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ רַבָּנָן גְּזָרוּ בְהוּ שֶׁיִּהְיוּ מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ד

שֶׁנִּגַּע בְּתַנּוּר. וַאֲפִלּוּ הוּא טָהוֹר לְקֹדֶשׁ, אִם נָגַע בּוֹ הַטָּהוֹר לְחַטָּאת:

טָמֵא. וְצָרִיךְ טְבִילָה לְחַטָּאת, שֶׁהַטָּהוֹר לְקֹדֶשׁ פּוֹסֵל בְּחַטָּאת. וְדָוְקָא שֶׁנִּגַּע בְּיָדוֹ, דְּנִטְמְאוּ יָדָיו וְנִטְמָא גּוּפוֹ, אֲבָל בְּרַגְלוֹ טָהוֹר, דִּבְיָדוֹ עֲבוּד מַעֲלָה, בְּרַגְלוֹ לֹא עֲבוּד מַעֲלָה, דּוּמְיָא דְּאֳכָלִין וּמַשְׁקִין דִּלְעֵיל:

וְהַלָּגִין בְּתוֹכוֹ. כְּלִי שֶׁהִכְנִיס בּוֹ מֵי חַטָּאת נָתוּן בְּתוֹךְ יָדוֹ:

וְכֵן הָאֵסֶל. מוֹט שֶׁנּוֹתְנִים שְׁנֵי כַדִּין בִּשְׁנֵי רָאשָׁיו:

וּבוֹ שְׁנֵי קְלָלוֹת. שְׁנֵי כֵלִים שֶׁהָאֵפֶר נָתוּן בָּהֶם, שֶׁקָּלַל אֶחָד קְשׁוּר בְּרֹאשׁ הַמּוֹט הָאֶחָד, וְקָלַל אֶחָד קְשׁוּר בְּרֹאשׁוֹ הַשֵּׁנִי, וְהַשְׁתָּא הָאָדָם וְהָאֵסֶל עַל גַּבֵּי תַּנּוּר, וְהַלָּגִין וְהַקְּלָל שֶׁבָּהֶן הַמַּיִם וְהָאֵפֶר חוּץ לַתַּנּוּר:

רַבִּי עֲקִיבָא מְטַהֵר. שֶׁאֵין הַכְּלִי שֶׁבּוֹ הָאֵפֶר עוֹמֵד עַל גַּבֵּי הַתַּנּוּר, וּבְמָקוֹם טָהוֹר הוּא:

וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. הוֹאִיל וְאָדָם הַנּוֹשְׂאוֹ עוֹמֵד עַל גַּבֵּי תַּנּוּר, חָשְׁבִינַן לַכְּלִי כְּאִלּוּ הוּא עוֹמֵד עַל גַּבֵּי הַתַּנּוּר וּבְמָקוֹם טָמֵא הוּא מֻנָּח. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ה

הָיָה עוֹמֵד חוּץ לַתַּנּוּר. שֶׁהַתַּנּוּר מַפְסִיק בֵּינוֹ לַכֹּתֶל, וְחִלּוֹן בַּכֹּתֶל וּבוֹ הַלָּגִין שֶׁל מֵי חַטָּאת:

וְהֶעֱבִירוֹ עַל פִּי הַתַּנּוּר. שֶׁכָּל תַּנּוּרֵיהֶן פִּיהֶן לְמַעְלָה:

רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא. דְּסָבַר קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהֻנְּחָה דְּמָיְא וּבְשָׁעָה שֶׁהֶעֱבִירוֹ עַל פִּי הַתַּנּוּר הֲרֵי הִיא כְּאִלּוּ הִנִּיחוֹ בְּתוֹכוֹ וְנִטְמָא:

וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. סָבְרֵי לֹא אָמְרִינַן קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהֻנְּחָה דְּמָיְא. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

וּבְיָדוֹ כְּלִי רֵיקָם. דִּלְאו בָּעֵינָא וְהִנִּיחַ בְּמָקוֹם טָהוֹר אֶלָּא בְּאֵפֶר הַפָּרָה וּבְמַיִם הַמְקֻדָּשִׁין עַל יְדֵי הָאֵפֶר:

משנה ו

שֶׁל חַטָּאת טָמֵא. דְּקֹדֶשׁ וּתְרוּמָה טְמֵאִים הֵן אֵצֶל חַטָּאת:

שְׁנֵיהֶן בִּשְׁתֵּי יָדָיו. שֶׁנּוֹשֵׂא שֶׁל חַטָּאת בְּיָדוֹ אַחַת וְשֶׁל קֹדֶשׁ אוֹ שֶׁל תְּרוּמָה בְּיָדוֹ הָאַחֶרֶת:
שְׁנֵיהֶן טְמֵאִים. שֶׁל חַטָּאת מִשּׁוּם דְּנָגַע בְּשֶׁל תְּרוּמָה בְּיָדוֹ וְנִטְמְאוּ יָדָיו נִטְמָא גּוּפוֹ וּמְטַמֵּא מֵי חַטָּאת, וְשֶׁל תְּרוּמָה טָמֵא מִשּׁוּם נוֹשֵׂא מֵי חַטָּאת:
בִּשְׁנֵי נְיָרוֹת. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם טָמֵא מִשּׁוּם נוֹשֵׂא מֵי חַטָּאת, מִכָּל מָקוֹם הַתְּרוּמָה טְהוֹרָה דְּהָא מַפְסִיק נְיָר וְאֵינוֹ נוֹגֵעַ בַּתְּרוּמָה בְּיָדוֹ:
שֶׁל חַטָּאת בִּנְיָר וְשֶׁל תְּרוּמָה בְּיָדוֹ שְׁנֵיהֶן טְמֵאִין. דְּכִי נָגַע בְּיָדוֹ בְּשֶׁל תְּרוּמָה נִטְמָא לְחַטָּאת. וּנְיָר דִּבְשֶׁל חַטָּאת אֵינוֹ חוֹצֵץ, דְּאֵין מוֹנִין רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְחַטָּאת, וְנִטְמָא שֶׁל חַטָּאת, וְהָאָדָם טָמֵא מִשּׁוּם נוֹשֵׂא מֵי חַטָּאת וְטִמֵּא אֶת שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּגַע בּוֹ בְּיָדוֹ. אֲבָל שֶׁל תְּרוּמָה בַּנְּיָר, חוֹצֵץ בּוֹ הַנְּיָר, וְאַף עַל גַּב דְּנָגַע בְּשֶׁל חַטָּאת בְּיָדוֹ, שְׁנֵיהֶם טְהוֹרִים, דְּאַף עַל פִּי שֶׁהוּא טָמֵא מִשּׁוּם נוֹשֵׂא מֵי חַטָּאת, מִכָּל מָקוֹם אֵין מֵי חַטָּאת חוֹזְרִים וּמְטַמְּאִים בַּטֻּמְאָה הַבָּאָה לְאָדָם מֵחֲמַת עַצְמָן:
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר שֶׁל חַטָּאת טָמֵא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר בַּתּוֹסְפְתָּא טָהוֹר לְחַטָּאת שֶׁהֵסִיט אֶת הַמַּפְתֵּחַ שֶׁהוּא טָהוֹר לִתְרוּמָה, טָמֵא, שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיָסִיט אֶת הַדָּבָר הַטָּמֵא. וְהָכָא נַמִּי אֶפְלוּ בִּשְׁנֵי נְיָרוֹת טָמֵא, דְּמַה שֶּׁהוּא נוֹשֵׂא אֶת הַתְּרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ בָּהּ הָוֵי מַדָּף לַחַטָּאת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:
הָיוּ נְתוּנִים עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ וְנָגַע בָּהֶם. שֶׁנָּתַן יָדוֹ אַחַת עַל שֶׁל חַטָּאת וְיָדוֹ אַחַת עַל שֶׁל קֹדֶשׁ אוֹ שֶׁל תְּרוּמָה:
שֶׁל חַטָּאת טָמֵא. דְּנִטְמָא הָאָדָם בְּלָגִין שֶׁל תְּרוּמָה וְטִמֵּא אֶת שֶׁל חַטָּאת:
וְשֶׁל קֹדֶשׁ וְשֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרִים. שֶׁהֲרֵי הָאָדָם טָהוֹר לְקֹדֶשׁ וְלִתְרוּמָה, דְּלֹא נָגַע בְּמֵי חַטָּאת אֶלָּא בַּלָּגִין:
הֶסִיטָן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא. לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר טָהוֹר לְחַטָּאת שֶׁהֵסִיט אֶת הַמַּפְתֵּחַ שֶׁהוּא טָהוֹר לִתְרוּמָה, טָמֵא. וְלֵית הִלְכָתָא כְּוָתֵיהּ:

פרק יא

משנה א

צְלוֹחִית. שֶׁל מֵי חַטָּאת:
וּבָא וּמְצָאָהּ מְכֻסָּה פְּסוּלָה. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר אָדָם נִכְנָס לְשָׁם וְכִסָּהּ אוֹתָהּ, וְרֹב בְּנֵי אָדָם אֵין טְהוֹרִין לְחַטָּאת:
אִם יְכוֹלָה חֲלָדָה לִשְׁתּוֹת הֵימֶנָּה פְּסוּלָה. אֲבָל אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁתּוֹת לֹא פָּסְלִינַן לְהוּ מִטַּעַם שֶׁמָּא אָדָם טָמֵא נִכְנַס וְנִגְּלָה אוֹתָהּ, דְּאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְגַלּוֹת אֶלָּא לְכַסּוֹת מִפְּנֵי

הַשְׁרָצִים, אֲבָל שְׁרָצִים דַּרְכָּן לְגַלּוֹת וְאֵין דַּרְכָּן לְכַסּוֹת. וְדָוְקָא מְכֻסָּה וּמְצָאָהּ מְגֻלָּה חָיְשִׁינַן לְחֻלְדָּה. אֲבָל מְגֻלָּה וּמְצָאָהּ מְגֻלָּה כְּמוֹ שֶׁהִנִּיחָהּ, לֹא חָיְשִׁינַן, אַף עַל פִּי שֶׁחָשׁוּ לִסְפֵּק מַיִם מְגֻלִּין, דַּחֲמִירָא סַכַּנְתָּא מֵאִסּוּרָא:

אוֹ נָחָשׁ לְדִבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. דְּאָמַר לְעֵיל, אַף הַנָּחָשׁ פּוֹסֵל מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֵקִיא:

הַחַטָּאת. אֵפֶר חַטָּאת אוֹ מַיִם הַמְקֻדָּשִׁים שֶׁהָיוּ בְּאֹהֶל הַמֵּת בְּתוֹךְ כְּלִי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו צָמִיד פָּתִיל:

אֵינָן נִצּוֹלִין. וְנִפְסָלִין. מִדְּכְתִיב וְהִנִּיחַ בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהַאי לָאו מָקוֹם טָהוֹר הוּא. אֲבָל כֵּלִים הָעוֹמְדִים לְהַנִּיחַ בָּהֶן מֵי חַטָּאת אוֹ אֵפֶר חַטָּאת, וְכֵן אָזוֹב הַמְתֻקָּן לְהַזּוֹת בּוֹ, נִצּוֹלִין בְּצָמִיד פָּתִיל:

משנה ב

כָּל הַסָּפֵק טָהוֹר לִתְרוּמָה. כָּל סָפֵק שֶׁאִם נוֹלַד אוֹתוֹ סָפֵק בִּתְרוּמָה הַתְּרוּמָה טְהוֹרָה, אִם נוֹלַד כַּיּוֹצֵא בּוֹ בְּחַטָּאת, טָהוֹר:

וְכָל הַתָּלוּי לִתְרוּמָה. וְכָל סָפֵק שֶׁאִם נוֹלַד בִּתְרוּמָה תּוֹלִין לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׂוֹרְפִין, אִם נוֹלַד כַּיּוֹצֵא בּוֹ בְּחַטָּאת, יִשָּׁפֵךְ הָאֵפֶר אוֹ הַמַּיִם הַמְקֻדָּשִׁים. וּבְמַסֶּכֶת טָהֳרוֹת פֶּרֶק הַזּוֹרֵק טֻמְאָה, תְּנִינַן לְהוּ לַסָּפֵק הַטָּהוֹר וְלַסָּפֵק שֶׁעַל יָדָיו תּוֹלִין בִּתְרוּמָה:

אִם עָשׂוּ עַל גַּבָּיו טָהֳרוֹת. אִם הִזָּה בְּאֵפֶר זֶה שֶׁנִּטְמָא בַּסָּפֵק הַתָּלוּי לִתְרוּמָה, וְעָשָׂה טָהֳרוֹת עַל יְדֵי אוֹתָהּ הַזָּאָה, תּוֹלִין אוֹתָם טָהֳרוֹת וְלֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׂוֹרְפִין:

הָרְפָפוֹת. כְּמִין שְׁבָכוֹת שֶׁל עֵץ:

טָהוֹרוֹת לְקַדֵּשׁ לִתְרוּמָה וּלְחַטָּאת. לְפִי שֶׁאֵינָן כֵּלִים וְגַם אֵינָן רְאוּיִין לְמִדְרָס:

הָרְעָדוֹת. עֲצִים שֶׁאֵינָן מְהֻדָּקִים יָפֶה זֶה בָּזֶה וּכְשֶׁאָדָם נִשְׁעָן עֲלֵיהֶם רוֹעֲדִים וּמִתְנַעְנְעִים:

טְמֵאוֹת לְחַטָּאת. פְּעָמִים שֶׁאָדָם יוֹשֵׁב עֲלֵיהֶן וּרְאוּיִין לִטַּמֵּא מוֹשָׁב. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ג

אִם יֶשׁ בָּהּ כַּבֵּיצָה. דְּאֹכֶל פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה אֵינוֹ מְטַמֵּא:

בֵּין טָהוֹרָה בֵּין טְמֵאָה הַמַּיִם טְמֵאִים. דְּטָהֳרַת תְּרוּמָה, טְמֵאָה הִיא אֲצָל חַטָּאת:

וְהָאוֹכְלָהּ חַיָּב מִיתָה. דְּנִטְמָא בְּמֵי חַטָּאת בְּשָׁעָה שֶׁאוֹכְלָהּ, וּתְרוּמָה בְּטַמְאַת הַגּוּף בְּמִיתָה:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר בַּטְּהוֹרָה הַמַּיִם טְהוֹרִים. דִּסְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי שֶׁאֵין הַטָּהוֹר לִתְרוּמָה מְטַמֵּא אֶת מֵי חַטָּאת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

שֶׁהִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְתוֹךְ מֵי חַטָּאת. רַבָּנָן גָּזְרוּ טֻמְאָה עַל הַבָּא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בְּמַיִם שְׁאוּבִין, כַּמְפֹרָשׁ פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת, וְהוּא מִשְׁמֹנָה עָשָׂר דָּבָר שֶׁגָּזְרוּ בּוֹ בַּיּוֹם, וּמֵי חַטָּאת מַיִם שְׁאוּבִין נִינְהוּ, הִלְכָךְ כְּשֶׁהִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בָּהֶם נִטְמָא, וּמִשֶּׁנִּטְמָא וְאֵינוֹ טָהוֹר לְמֵי חַטָּאת, חוֹזְרִים מֵי חַטָּאת וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ וְנַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן לְטֻמְאָה, שֶׁאֵין מֵי חַטָּאת מְטַמְּאִים אֶת הַטָּהוֹר לָהֶם, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ טָהוֹר לָהֶם מְטַמְּאִים אוֹתוֹ:

משנה ד

כֹּל הַטָּעוּן בִּיאַת מַיִם מִדִּבְרֵי תוֹרָה. כְּגוֹן הַנּוֹגֵעַ בְּכָל אֲבוֹת הַטֻּמְאוֹת:

מְטַמֵּא אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת הַתְּרוּמָה. לְפִי שֶׁהוּא רִאשׁוֹן, עוֹשֶׂה שֵׁנִי בַּחֻלִּין וּבַמַּעֲשֵׂר, וּשְׁלִישִׁי בַּתְּרוּמָה, וּרְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ:

לְאַחַר בִּיאָתוֹ. שֶׁטָּבַל וְלֹא הֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ, יֵשׁ לוֹ דִּין שֵׁנִי לַטֻּמְאָה, וְעוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בַּתְּרוּמָה, וּרְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים פּוֹסֵל בַּקֹּדֶשׁ. כְּשֵׁם שֶׁטְּבוּל יוֹם פּוֹסֵל בַּתְּרוּמָה, כֵּן פּוֹסֵל בַּקֹּדֶשׁ, וְאֵינוֹ מְטַמֵּא בַקֹּדֶשׁ, דְּכֵיוָן שֶׁטָּבַל קְלִישָׁא טֻמְאָתוֹ, וּפָסוּל מְשַׁוֵּי, טָמֵא לֹא מְשַׁוֵּי:

וְאִם בָּא אֶל הַמִּקְדָּשׁ. כָּל הַטָּעוּן טְבִילָה מִן הַתּוֹרָה שֶׁבָּא אֶל הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ לְעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁטָּבַל קֹדֶם שֶׁיַּעֲרִיב שִׁמְשׁוֹ, חַיָּב. וְאַף לְעֶזְרַת נָשִׁים אָסוּר טְבוּל יוֹם לִכָּנֵס, אֲבָל אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל:

משנה ה

כֹּל הַטָּעוּן בִּיאַת מַיִם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. כְּגוֹן אָכַל אֳכָלִין טְמֵאִין, וְשָׁתָה מַשְׁקִין טְמֵאִין, וְהַיָּדַיִם, וְהַכֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בַּמַּשְׁקִין, וְכֵיוֹצֵא בָהֶן:

וַחֲכָמִים אוֹסְרִים בַּמַּעֲשֵׂר. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

לְאַחַר בִּיאָתוֹ. לְאַחַר שֶׁטָּבַל, מִיָּד הֻתַּר בְּכֻלָּם וְאֵין צָרִיךְ הֶעֱרֵב שֶׁמֶשׁ:

וְאִם בָּא אֶל הַמִּקְדָּשׁ פָּטוּר. דִּלֹּא אָסְרָה תוֹרָה בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ אֶלָּא עַל מִי שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה דְּאוֹרַיְתָא, כְּדִכְתִיב (ויקרא ה) בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ בִּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל שֶׁרֶץ טָמֵא:

משנה ו

מְטַמֵּא אֶת מֵי חַטָּאת. וַאֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁטָּבַל, אִם לֹא טָבַל לְשֵׁם חַטָּאת כְּאִלּוּ לֹא טָבַל, דִּתְנַן בְּפֶרֶק אֵין דּוֹרְשִׁין (חגיגה דף יח) טָבַל לְקֹדֶשׁ וְהֶחְזִק לְקֹדֶשׁ אָסוּר בְּחַטָּאת. אֲבָל מִשֶּׁטָּבַל לְשֵׁם חַטָּאת, אֲפִלּוּ טְבוּל יוֹם דְּאוֹרַיְתָא שֶׁפָּסוּל לִתְרוּמָה וּלְקֹדֶשׁ, כָּשֵׁר לְחַטָּאת, דִּטְבוּל יוֹם כָּשֵׁר בְּפָרָה:

וּמַזֶּה מֵי חַטָּאת בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא. וּבְהָא כֻּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי. אֶבָל בְּאֵזוֹב הַמַּכְשֵׁר לְקַבֵּל טֻמְאָה, וּמְשׁוּם דְּאֹכֶל הוּא צָרִיךְ הֶכְשֵׁר שֶׁיָּבֹא עָלָיו מַיִם, וְכֵן בְּמַיִם שֶׁאֵינָן מְקֻדָּשִׁים וְעוֹמְדִים לְקַדֵּשׁ, וּכְלֵי רֵיקָם הַטָּהוֹר וְעוֹמֵד כְּדֵי לְהַנִּיחַ בּוֹ אֵפֶר חַטָּאת, בְּהָא פְּלִיגִי רַבִּי מֵאִיר וַחֲכָמִים. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ז

כָּל אֵזוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם לְיָוִי. שֶׁרְגִילִין לְלַוּוֹת עִמּוֹ שֵׁם אַחֵר, כְּגוֹן הָנָךְ דִּמְפָרֵשׁ לְקַמָּן:

אֵזוֹב זֶה. כְּלוֹמַר אֵזוֹב סְתָם שֶׁהֲרוֹאֶה אוֹתוֹ אוֹמֵר זֶה אֵזוֹב הוּא בְּסָתָם:

וְשֶׁל תִּרוּמָה טְמֵאָה. שֶׁאֵזוֹב שֶׁל גִּנָּה חַיָּב בִּתְרוּמָה כְּשֶׁלְּקָטוֹ לַאֲכִילָה. וְהָא קָא מַשְׁמַע לָן דְּאַף עַל גַּב שֶׁהוּא פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה, שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא מֵי חַטָּאת, אֲפִלּוּ הָכִי הַזְּאָתוֹ פְּסוּלָה, כֵּיוָן שֶׁהָאֵזוֹב עַצְמוֹ טָמֵא:

וְשֶׁל טָהוֹרָה לֹא יָזֶה. מִפְּנֵי שֶׁמַּפְסִיד אֶת הַתְּרוּמָה:

תְּמָרוֹת. כְּמִין גַּרְגְּרִין שֶׁיֵּשׁ בְּרָאשֵׁי הָאֵזוֹב:

אֵין חַיָּבִין עַל הַיּוֹנְקוֹת. טָמֵא שֶׁהִזּוּ עָלָיו בְּיוֹנְקוֹת וּבָא בְּהַזָּאָה זוֹ אֶל הַמְקֻדָּשׁ, אֵינוֹ חַיָּב:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר וְכוּ'. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

גַּבְעוֹלִים שֶׁלֹּא נָמְלוּ. כָּל זְמַן שֶׁהַפֶּרַח מֻנָּח בְּתוֹךְ כִּיסּוֹ קוֹדֶם שֶׁיִּפָּתַח:

משנה ח

מְנַּנְּבוֹ. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ מַיִם הַכְּשֵׁרִים בַּפְּסוּלִים:

אַף עַל פִּי שֶׁנִּנְּבוֹ פָּסוּל. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִטְמָא, מִשֶּׁהֻכְשַׁר לְקַבֵּל טֻמְאָה פָּסוּל:

לִקְּטוֹ לְחַטָּאת. לְהַזּוֹת בּוֹ מֵי חַטָּאת:

כִּמְלַקֵּט לְעֵצִים. וּמְנַּנְּבוֹ וְהוּא כָּשֵׁר. וְכֵן הֲלָכָה:

משנה ט

שְׁלֹשָׁה קְלָחִין וּבָהֶן שְׁלֹשָׁה גַּבְעוֹלִין. גַּבְעוֹל אֶחָד בְּקֶלַח אֶחָד. וּשְׁלֹשָׁה קְלָחִים דְּבָעֵינַן, יְלָפִינַן לְקִיחָה לְקִיחָה מֵאֲגֻדַּת אֵזוֹב מִפֶּסַח מִצְרַיִם, מַה לְּהַלָּן שְׁלֹשָׁה, דִּבְהָכִי מִקְּרֵי אֲגֻדָּה, אַף כָּאן שְׁלֹשָׁה:

מְפֻרָּדִין. מַפְרִידוֹ וּמְחַלְּקוֹ שֶׁיִּהְיוּ הַשְּׁלֹשָׁה קְלָחִים מְפֻרָּדִים זֶה מִזֶּה:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִצְוַת אֵזוֹב שְׁלֹשָׁה. רַבִּי יוֹסֵי מַחְמִיר טְפֵי מִתַּנָּא קַמָּא, דִּלְרַבִּי יוֹסֵי תְּחִלָּתוֹ שְׁנַיִם פָּסוּל, וּלְתַנָּא קַמָּא תְּחִלָּתוֹ שְׁנַיִם כָּשֵׁר, וְאֵינוֹ פָּסוּל עַד שֶׁיְּהֵא תְּחִלָּתוֹ כְּשֶׁיָּרִיו, אֶחָד. וּדְקָאָמַר תַּנָּא קַמָּא מִצְוַת אֵזוֹב שְׁלֹשָׁה קְלָחִים, לְמִצְוָה בְּעָלְמָא וְלֹא לְעַכֵּב. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

וְגַרְדֳּמָיו כָּל שֶׁהוּא. גַּרְדֳּמֵי הַגִּבְעוֹל כָּל שֶׁהוּא. וּשְׁיָרָיו וְגַרְדֳּמָיו תְּרֵי מִלֵּי נִינְהוּ, דִּשְׁיָרָיו הָוֵי שְׁיָרֵי הַשְּׁלֹשָׁה קְלָחִין, דְּהַיְנוּ שְׁנֵי קְלָחִין, וְגַרְדֳּמָיו הוּא הַגִּבְעוֹל עַצְמוֹ דְּאַגְרְדוּם וְנִשְׁבַּר וְנִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּא:

פרק יב

משנה א

הָאֲזוֹב הַקָּצָר מְסַפְּקוֹ. מַאֲרִיכוֹ כְּדֵי סְפּוּקוֹ:

וּבְכוּשׁ. הוּא הַפֶּלֶךְ שֶׁהַנְּשִׁים טוֹוֹת בּוֹ:

וְטוֹבֵל וּמַעֲלֶה. וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב וְלִקַּח אֵזוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם, וְהוּא לוֹקֵחַ הַפֶּלֶךְ שֶׁהָאֲזוֹב נָתוּן בְּרֹאשׁוֹ, שֹׁפִיר קָרֵינַן בֵּיהּ וְלִקַּח אֵזוֹב, דִּלְקִיחָה עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר שְׁמָהּ לְקִיחָה:

וְאוֹחֵז בָּאֵזוֹב וּמַזֶּה. דְּבָהַזָּאָה בָּעִינַן שֶׁיְּהֵא אוֹחֵז הָאֵזוֹב בְּיָדוֹ:

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים כוּ'. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ב

סָפֵק מִן הַכּוּשׁ סָפֵק מִן הַחוּט כוּ'. דְּבָעִינַן הַזָּאָה וַדַּאי מִן הָאֵזוֹב, מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן הַעָמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ:

מֻחֲבֵרוֹ מִצָּה עָלָיו. שֶׁמָּא מִתַּמְצִית מֵי חַטָּאת שֶׁל כְּלִי אֶחָד הָלַךְ עַל הָאַחֵר:

הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. דְּאִי מֻחֲבֵרוֹ מִצָּה עָלָיו אֵין זוֹ הַזָּאָה מִן הָאֵזוֹב:

טוֹבֵל וּמַעֲלֶה כְּדַרְכּוֹ. וְלֹא אָמְרִינַן מִתּוֹךְ שֶׁנִּדְחַק בְּפִיהָ לָצֵאת שֶׁמָּא יַחְזְרוּ הַמַּיִם לְתוֹךְ הַכְּלִי וְלֹא יִשָּׁאֵר בָּאֵזוֹב כַּשִּׁעוּר:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַזָּיָה רִאשׁוֹנָה. דְּהַזָּאָה רִאשׁוֹנָה לֹא חָיְשִׁינַן, אֲבָל הַזָּאָה שְׁנִיָּה מִתּוֹךְ שֶׁנִּדְחֲקוּ לָצֵאת וְגַם הַזֶּה מֵהֶם, נִתְמַעֲטוּ בְּיוֹתֵר וְחָיְשִׁינַן בְּהַזָּאָה שְׁנִיָּה שֶׁמָּא לֹא נִשְׁאֲרוּ בָּאֵזוֹב כַּשִּׁעוּר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

שֶׁלֹּא יִסַּפֵּג. שֶׁלֹּא יִקַּנַּח מִצִּדְדֵי הַכְּלִי אוֹ מִשּׁוּלָיו. דִּכְתִיב וְטָבַל, וְלֹא מִסַּפֵּג:

הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. דְּבָעִינַן כַּוָּנַת הַזָּאָה וַהֲרֵי לֹא נַעֲשֵׂית מֻחֲשֶׁבְתּוֹ:

וַאֲפִלּוּ הֵן מַאָה. וְלֹא בָּעִינַן הַזָּאָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ לְכָל אִישׁ וְאִישׁ אוֹ לְכָל כְּלִי וּכְלִי:

משנה ג

עַל דָּבָר הַמְקַבֵּל טֻמְאָה. אָדָם וְכֵלִים:

עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה. בְּהֵמָה וּכְלֵי אֲבָנִים:

אִם יֵשׁ בָּאֵזוֹב לֹא יִשְׁנֶה. אִם נִשְׁתַּיֵּר בָּאֵזוֹב כְּדֵי הַזָּאָה אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל פַּעַם שְׁנִיָּה, אֶלָּא מַזֶּה מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר בָּאֵזוֹב עַל הַדָּבָר הַטָּמֵא וְעָלְתָה לוֹ הַזָּאָה, דִּכְתִיב וְהִזָּה הַטָּהוֹר

עַל הַטָּמֵא, עַד שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְהַזּוֹת עַל הַטָּמֵא, הִלְכָּךְ כְּשֶׁנִּתְכַּוֵּן בִּשְׁעַת טְבִילַת הָאָזוֹב לְהַזּוֹת עַל הַטָּמֵא לֹא יִשְׁנֶה, אֶלָּא יָזֶה מִמַּה שֶּׁנִּשְׁתַּיֵּר בָּאֵזוֹב. אֲבָל אִם טָבַל הָאֵזוֹב כְּדֵי לְהַזּוֹת עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, הוֹאִיל וּתְחִלַּת טְבִילָתוֹ פְּסוּלָה, כָּךְ הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה, וְלֹא יָזֶה בְּמַה שֶּׁנִּשְׁתַּיֵּר בָּאֵזוֹב עַד שֶׁיִּשְׁנֶה:

הַמַּיִם הַמְנַטְּפִין. מִן הָאֵזוֹב שֶׁהִטְבִּילוֹ לְשֵׁם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, אִם הִטְבִּיל בְּאוֹתָם טִפּוֹת אֵזוֹב וְהִזָּה מֵהֶן, כְּשֵׁרִין:

לְפִיכָךְ הֵן מְטַמְּאִין. לְפִי שֶׁלֹּא עָשׂוּ מִצְוָתָן, שֶׁהֲרֵי הַטְּבִילָה הָרִאשׁוֹנָה פְּסוּלָה הָיְתָה, וַהֲרֵי אֵלּוּ הַטִּפּוֹת כִּשְׁאָר מֵי חַטָּאת הַכְּשֵׁרִים שֶׁהֵן מְטַמְּאִין:

משנה ד

הַמַּזֶּה מֵחַלּוֹן שֶׁל רַבִּים. שֶׁעוֹמֵד בְּחַלּוֹן שֶׁל רַבִּים וְהִזָּה שָׁם עַל הַטְּמֵאִים הָעוֹבְרִים, וְהִזָּה עַל הַטָּמֵא כְּסָבוּר שֶׁהַמַּיִם שֶׁבְּיָדוֹ טְהוֹרִים לְהַזָּאָה:

וְנִמְצְאוּ פְּסוּלִים. אִם נִכְנַס בְּהַזָּאָה זוֹ לַמִּקְדָּשׁ, פָּטוּר הַטָּמֵא מִקָּרְבָּן, דַּהֲוֵי כִּסְפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים דִּסְפֵקוֹ טָהוֹר. וּפֵרֵשׁ הָרַמְבַּ"ם הַטַּעַם, דְּטָמֵא זֶה אָנוּס הוּא, דְּלֹא הֲוָה לֵיהּ לְאִסּוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ וְלִבְדֹּק אִם הַמַּיִם כְּשֵׁרִין לְהַזָּאָה אִם לָאו, כֵּיוָן שֶׁהָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַזֶּה עַל הָרַבִּים. אֲבָל הָעוֹמֵד בְּחַלּוֹן שֶׁל יָחִיד וּמַזֶּה, הֲוָה לֵיהּ לְטָמֵא לִבְדֹּק עַל הַמַּיִם אִם כְּשֵׁרִים אִם לָאו, וְכֵיוָן דְּלֹא בָדַק, שְׁגָגָה הִיא זוֹ וְלֹא אֹנֶס, וְאִם נִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ בְּהַזָּאָה זוֹ חַיָּב קָרְבָּן, דַּהֲוֵי כִּסְפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד דִּסְפֵקוֹ טָמֵא:

שֶׁאֵין כֹּהֵן גָּדוֹל חַיָּב עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. דִּכְתִיב (במדבר יט) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִתּוֹךְ הַקָּהָל, מִי שֶׁחֶטְאוֹ שָׁוֶה לַקָּהָל דְּהַיְנוּ לְיִחִידִים, פָּרַט לְכֹהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵין חֶטְאוֹ שָׁוֶה לְיִחִידִים:

מַחֲלִיקִין הָיוּ. כְּלוֹמַר כָּל כָּךְ מֵי חַטָּאת הָיוּ שָׁם עַד שֶׁהָיוּ מַחֲלִיקִין בָּהֶן בְּנֵי אָדָם, וַאֲפִלּוּ הָכִי דּוֹרְסִים בָּהֶן, מִשּׁוּם דְּלֹא מְטַמְּאִין, הוֹאִיל וְנַעֲשֵׂית מִצְוָתָן:

משנה ה

בִּכְנָפוֹ. בִּכְנַף בִּגְדוֹ. לְפִי שֶׁהַקֹּרֵדֹם הַצָּרִיךְ הַזָּאָה הוּא אַב הַטֻּמְאָה, וּכְשֶׁאוֹחֵז בִּכְנָפוֹ נַעֲשֶׂה הַכָּנָף רִאשׁוֹן, אֵין הָאוֹחֲזוֹ טָמֵא, דְּאֵין אָדָם וְכֵלִים מְקַבְּלִים טֻמְאָה אֶלָּא מֵאַב הַטֻּמְאָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עַל הַקֹּרֵדֹם מַיִם כְּדֵי הַזָּיָה, אֵין הָאוֹחֲזוֹ טָמֵא מִשּׁוּם נוֹשֵׂא מֵי הַנִּדָּה, הוֹאִיל וְנַעֲשֵׂית מִצְוָתָן כְּבָר:

כְּדֵי שֶׁיַּטְבִּיל רִאשֵׁי גְבָעוֹלִין וְיַזֶּה. חוּץ מִמַּה שֶׁהָאֵזוֹב בּוֹלֵעַ:

כְּאִלּוּ הֵן עַל אֵזוֹב שֶׁל נְחֹשֶׁת. שֶׁאֵינוֹ בּוֹלֵעַ. דְּרוֹאִים הַמַּיִם הַבְּלוּעִים בָּאֵזוֹב כְּאִלּוּ הֵן בְּעֵין לְהַשְׁלִים שִׁעוּר הַזָּאָה לִהְיוֹת הַנּוֹשְׂאָן טָמֵא. וְהָא דִּכְתִיב (שם) וּמַזֵּה מֵי הַנִּדָּה דְּדָרְשִׁינַן

מְנִיהּ לַנּוֹשֵׂא כְּשֶׁעוּר הַזָּאָה, הַיְנוּ שֶׁאִלּוּ הָיוּ בָּעֵין הָיָה בָּהֶן שֶׁעוּר הַזָּאָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ו

הַמַּזֶּה בְּאֵזוֹב טָמֵא. כְּגוֹן אֵזוֹב שֶׁל גִּנָּה שֶׁלִּקְּטוֹ לַאֲכִילָה:

אִם יֶשׁ בּוֹ כַּבֵּיצָה. דְּזֶהוּ שִׁעוּר אֹכֶל, בֵּין לְקַבֵּל טֻמְאָה בֵּין לְטַמֵּא אֲחֵרִים:

וְהַזָּאתוֹ פְּסוּלָה. דִּכְתִיב [שָׁם] וְהִזָּה הַטָּהֹר, שֶׁיִּהְיֶה הַמַּזֶּה טָהוֹר וְהָאֵזוֹב טָהוֹר:

אֲפִלּוּ הֵן מַאָה. כֻּלָּן טְמֵאִין לְחַטָּאת, דְּאֵין מוֹנִין רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי בְּחַטָּאת אֶלָּא כֻּלָּן הֵן תְּחִלָּה:

משנה ח

שֶׁנִּטְמְאוּ אֲחוֹרָיו. בְּמַשְׁקִין טְמֵאִין. דִּלְשְׁאָר טָהֳרוֹת לֹא נִטְמָא תּוֹכוֹ, אֲבָל לְחַטָּאת אֵינוֹ כֵּן:

הַזּוֹג וְהָעֶנְבָּל חִבּוּר. שֶׁאִם הַזֶּה עַל אֶחָד מֵהֶן, חֲבֵרוֹ טָהוֹר. וְזוֹג הוּא הַפָּעֲמוֹן, וְעֶנְבָּל הוּא הַפַּטִּישׁ שֶׁבִּפְנִים הַמַּכֶּה בַּפָּעֲמוֹן שֶׁעַל יָדוֹ מְקַשְׁקֵשׁ:

כּוּשׁ שֶׁל רוֹבָן. פֶּלֶךְ שֶׁטּוֹוִין בּוֹ אַרְבֵּי, הוּא הַגֶּמִי שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מַחְצְלָאוֹת:

לֹא עַל הַכּוּשׁ וְלֹא עַל הַפִּיקָה. כְּלוֹמַר לֹא יַזֶּה לֹא עַל זֶה לְבַדּוֹ וְלֹא עַל זֶה לְבַדּוֹ, דְּלֹא הָוֵי חִבּוּר. אֲבָל צָרִיךְ לְהַזּוֹת עַל שְׁנֵיהֶן:

פִּיקָה. מַה שֶּׁמְּשִׂימִין בְּסוֹף הַכּוּשׁ לְהַכְבִּידוֹ קָרוּי פִּיקָה. בְּלַעַ"ז פורסל"ו:

וְאִם הִזָּה. עַל אֶחָד מֵהֶן בִּלְבַד, מֻזֶּה. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, לֹא עַל הַכּוּשׁ וְלֹא עַל הַפִּיקָה, אֶלָּא עַל קְנֵה הַבַּרְזֶל שֶׁרְגִילִין לָתֵת בְּרֹאשׁ הַכּוּשׁ שֶׁנִּקְרָא צִנּוֹרָא. וְעָלָיו מַזִּין מִפְּנֵי שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּלִי, וְעוֹלֶה הַהַזָּאָה לַכּוּשׁ וְלַפִּיקָה:

שֶׁל פִּשְׁתָּן חִבּוּר. שֶׁהַפֶּלֶךְ שֶׁטּוֹוִין בּוֹ פִּשְׁתָּן דַּרְכּוֹ לִהְיוֹת הַפִּקָּה מְחֻבֶּרֶת בַּכּוּשׁ:

עוֹר שֶׁל עֲרֵיסָה. עוֹר שֶׁמְּשִׂימִין בַּעֲרִיסָה שֶׁל קָטָן וְדַרְכּוֹ לִהְיוֹת מְחֻבָּר בָּעֲרִיסָה:

הַמַּלְבֵּן. כְּמִין קְעָרוֹת שֶׁל עֵץ חֲקוּקוֹת שֶׁמַּכְנִיסִין בּוֹ כַּרְעֵי הַמִּטָּה שֶׁלֹּא יֵרָקְבוּ מִלַּחְלוּחִית הָאָרֶץ. וְדוֹמֶה לוֹ בְּפֶרֶק הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת בְּבָבָא בַתְרָא, מַלְבְּנוֹת שֶׁל כַּרְעֵי הַמִּטָּה:

אֵינוֹ חִבּוּר לֹא לְטַמְּאָה. דְּאִם נִטְמָא זֶה לֹא נִטְמָא זֶה:

וְלֹא לְטַהֲרָה. דְּאִם הִזָּה עַל זֶה לֹא הִזָּה עַל זֶה:

הַקְּדוּחוֹת חִבּוּר. כְּגוֹן יְדוֹת הַסַּכִּינִים שֶׁהַבַּרְזֶל נִכְנָס לְתוֹךְ הַבֵּית יָד שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל עֶצֶם וּמְחֻבָּר בּוֹ הָוֵי חִבּוּר, נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן נִטְמָא חֲבֵרוֹ, וְכֵן אִם הִזָּה עַל אֶחָד מֵהֶן הִזָּה עַל חֲבֵרוֹ. קְדוּחוֹת, לְשׁוֹן מַקֵּדַח:

אַף הַחֲרוּקוֹת. לְשׁוֹן וַיַּחַרְקוּ שֵׁן (איכה ב), כְּלוֹמַר אַף הַיְדוֹת שֶׁהֵן חֲדוֹת בְּרֹאשָׁן וּמַכְנִיסָן חָזָק בַּנֶּקֶב שֶׁעוֹשִׂין בְּרֹאשׁ הַכְּלִי, כְּגוֹן בֵּית יָד שֶׁל רֹמַח, אַף אֵלּוּ הָוֵי חִבּוּר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי:

משנה ט

הַסַּלִּים שֶׁבַּקַּנְתָּל. סַלִּים שֶׁדַּרְכָּן לְהוֹלִיךְ בָּהֶן פֵּרוֹת אוֹ זְבָלִים עַל גַּבֵּי הַחֲמוֹר וְהֵן מְחֻבָּרִין זֶה בָּזֶה:

מִטָּה שֶׁל טַרְבָּל. כְּמִין עֵז שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁדְּשִׁין בּוֹ אֶת הַתְּבוּאָה:

קֶרֶן שֶׁל כְּלִיבָה. הַמִּטָּה שֶׁל מֵתִים עוֹשִׂים לָהּ כְּמִין קֶרֶן שֶׁל בַּרְזֶל וְקוֹשְׁרִין בּוֹ הַמֵּת שֶׁלֹּא יִפֹּל. וְקוֹרִים לְמִטָּה שֶׁל מֵתִים כְּלִיבָה, שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה כְּכְלוּב שֶׁל עוֹפוֹת:

וְקַרְנַיִם שֶׁל יוֹצְאֵי דְרָכִים. קַרְנֵי בְהֵמָה וְחַיָּה שֶׁמּוֹלִיכִים עִמָּהֶם עוֹבְרֵי דְרָכִים לְמַלְאוֹת בָּהֶן מַיִם לִשְׁתּוֹת:

וְשַׁלְשֶׁלֶת הַמַּפְתְּחוֹת. שַׁלְשֶׁלֶת שֶׁתּוֹלִים בָּהּ הַמַּפְתְּחוֹת:

וְשָׁלָל שֶׁל כּוֹבְסִים. דֶּרֶךְ הַכּוֹבְסִים לִשְׁלֹל הַבְּגָדִים זֶה עִם זֶה הַקָּטָן עִם הַגָּדוֹל בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יֹאבַד:

וְהַבֶּגֶד שֶׁהוּא תָּפוּר בְּכִלְאַיִם. שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת שֶׁל בֶּגֶד צֶמֶר שֶׁתְּפָרָן בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן וְסוֹפוֹ לְהִפָּרֵד מִשּׁוּם אִסּוּר כִּלְאַיִם, וְכֵן שָׁלָל שֶׁל כּוֹבְסִים סוֹפוֹ לְהִפָּרֵד, וַאֲפִלּוּ הָכִי הָוֵי חִבּוּר לַטֻּמְאָה:

משנה י

מֵחַם. קֻמְקוּם שֶׁל נְחֹשֶׁת שֶׁמְּחַמְּמִים בּוֹ הַמַּיִם:

חוּץ מִטַּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס. לְפִי שֶׁהֵן סְפֵק אִשָּׁה, וְאִשָּׁה אֵינָהּ כְּשֵׁרָה לְהַזּוֹת, דִּכְתִיב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר, אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה, טָהוֹר, לְרַבּוֹת אֶת הַקָּטָן. וְהַזָּאָה יְלֵיף מִטְּבִילָה דְּאִתַּקּוּשׁ לַהֲדָדֵי:

הָאִשָּׁה מְסַיַּעְתּוֹ. מְסַיַּעְתּוֹ, כְּדִמְפָרֵשׁ בַּסֵּיפָא דְּאוֹחֶזֶת לוֹ בַמַּיִם:

אִם אָחֲזָה בְיָדוֹ אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת הַזָּאָה פָּסוּל. לֹא מִבַּעְיָא בְּשָׁעַת טְבִילָה, דִּכְי כְתִיב אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה, בְּטְבִילָה הוּא דִּכְתִיב, אֶלָּא אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת הַזָּאָה דְּלֹא כְתִיב קְרָא בְּהַזָּאָה, אֲפִלּוּ הָכִי אִם אָחֲזָה בְיָדוֹ, פָּסוּל, דְּגָמְרִינַן הַזָּאָה מִטְּבִילָה:

משנה יא

בַּיּוֹם וְהִזָּה בַּלַּיְלָה פָּסוּל. דִּכְתִיב וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה. וְאִתַּקֵּשׁ טְבִילָה לְהַזָּאָה, דִּכְתִיב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר וְהִזָּה, מַה הַזָּאָה בַּיּוֹם אַף טְבִילַת אֲזוֹב בַּיּוֹם:

טוֹבֵל בַּלַּיְלָה וּמַזֶּה בַּיּוֹם. הֵיכָא דְּשָׁהָה טְבִילָתוֹ וְלֹא הִזָּה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כְּשֶׁבָּא לְהַזּוֹת בַּשְּׁמִינִי אוֹ בַתְּשִׁיעִי וַעֲשִׂירִי יָכוֹל לְהַקְדִּים טְבִילָה לְהַזָּאָה. אֲבָל הַטּוֹבֵל בַּשְּׁבִיעִי כְּמִצְוָתוֹ, מַזֶּה תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ טוֹבֵל, דִּכְתִיב וְחִטְּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַהֲדַר וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם:

מִשֶּׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר כָּשֵׁר. דִּמְשָׁם וְאֵילָךְ הוּא יוֹם, דִּכְתִיב (בנחמיה ד) וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים בָּרְמָחִים מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, וּכְתִיב (שם) וְהָיוּ לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם מְלָאכָה: